

pravosudna mreža
BOSNE I HERCEGOVINE
правосудна мрежа
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
justice network
OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

forum građana tuzle

Helsinški odbor za ljudska prava
u Republici Srpskoj

NEWSLETTER BILTEN

Pokretanje Pravosudne mreže BiH inicirali su Forum građana Tuzle i Helsinški odbor za ljudska prava u RS, kao dio aktivnosti Projekta održivosti civilnog društva (CSSP). Osnovna svrha Mreže je doprinos nezavisnosti, efikasnosti, nepristrasnosti i samostalnosti bh. pravosuđa.

| Broj 3. |

NOVOSTI

VSTV BiH imenovao nosioce pravosudnih funkcija 25.03.2015.

Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH (VSTV BiH) je na sjednici koja je održana 25. marta 2015. godine u Sarajevu donijelo odluke o imenovanju nosilaca pravosudnih funkcija u Bosni i Hercegovini.

Imenovani su sljedeći nosioci pravosudnih funkcija:

Dalibor Vrećo, na poziciju tužioca Posebnog tužilaštva za suzbijanje organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala – Specijalno tužilaštvo/Okružno tužilaštvo Banjaluka;

Zoran Milojica, na poziciju dodatnog sudije Osnovnog suda u Banjaluci;

Mirjana Radulović, na poziciju dodatnog sudije Osnovnog suda u Banjaluci.

Pri donošenju Odluke o imenovanju VSTV BiH je uzeo u obzir kriterije poput: stručnog znanja, radnog iskustva i radnih rezultata; stručne sposobnosti zasnovane na dosadašnjim rezultatima u karijeri; sposobnosti da nepristrano, savjesno, marljivo, odlučno i odgovorno obnaša dužnosti u okviru funkcije za koju se prijavljuje; odnosa sa radnim kolegama, ponašanja van posla i profesionalne nepristrasnosti. Novoimenovani nosioci pravosudnih funkcija na dužnost će stupiti 20. aprila 2015. godine.

Vijest preuzeta sa www.pravosudje.ba

Ukoliko želite da preuzmete kompletan prilog to možete uraditi sa ovog linka:
http://pravosudnamreza.org.ba/download/Izvjestaj_o_napretku_BiH_2014_fi_nal_bos.pdf

CENTRI CIVILNIH INICIJATIVA
ЦЕНТРИ ЦИВИЛНИХ ИНИЦИЈАТИВА

Centar za promociju civilnog društva

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Britanska Ambasada
Sarajevo

Istraživanje o percepciji aktera u pravosuđu Bosne i Hercegovine

U procesu evropskih integracija Bosna i Hercegovina (dalje: BiH) je preuzela obavezu da uskladi domaće zakonodavstvo sa pravnim tekovinama Evropske unije (dalje: EU), te osigura njegovu efikasnu primjenu. Važnost provođenja potrebnih reformi potvrđena je pokretanjem Strukturalnog dijaloga o reformama u oblasti pravosuđa između BiH i EU. Iako je reforma pravosuđa započela 2001. godine sa ciljem uspostavljanja demokratske i stabilne države zasnovane na vladavini prava, izvještaji relevantnih domaćih i međunarodnih institucija/organizacija ukazuju na to da pravosudni sistem u BiH još uvijek nije u potpunosti nezavisan i efikasan.

U ovom broju biltena objavljujemo cjelo kupan dokument istraživanja o percepciji aktera u pravosuđu Bosne i Hercegovine.

Ukoliko želite ovaj dokument možete preuzeti Online s sljedeće adrese:

- <http://pravosudnamreza.org.ba/download/istrazivanja%20o%20najvaznijim%20prepekama%20koje%20uticu%20na%20efikasnost%20i%20nezavisnost%20pravosudnih%20institucija.doc>

Istraživanje o percepciji aktera u pravosuđu Bosne i Hercegovine o najvažnijim preprekama koje utiču na efikasnost i nezavisnost pravosudnih institucija

Tuzla-Bijeljina, mart/ožujak 2015. godine

Istraživanje o percepciji aktera u pravosuđu Bosne i Hercegovine o najvažnijim preprekama koje utiču na efikasnost i nezavisnost pravosudnih institucija

Izdavač:

Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj
Forum građana Tuzle

Autori:

Doc. dr Zlatan Begić,
Branko Todorović
Vedrana Subotić
Tamara Zrnović

Štampa:

„Mojić“ d.o.o, Bijeljina

Tiraž:

250

British Embassy
Sarajevo

„Ovaj izveštaj kreiran je u okviru projekta održivosti civilnog društva u Bosni i Hercegovini, koji realizuju Centri civilnih inicijativa (CCI) i Centar za promociju civilnog društva (CPCD). Projekat je podržan od Američke agencije za međunarodni razvoj i Vlade Velike Britanije.“

BiH – Bosna i Hercegovina
FBiH – Federacija Bosne i Hercegovine
RS – Republika Srpska
EU – Evropska unija
VSTV BiH – Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
USAID – Američka agencija za međunarodni razvoj
CCI – Centri civilnih inicijativa
CPCD – Centar za promociju civilnog društva
FGT – Forum građana Tuzle
HCRS – Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj
CSSP - Programu održivosti civilnog društva u Bosni i Hercegovini

Sadržaj

UVOD	4
1. Projektni zadatak	5
2. Analiza ankete	5
2.1. Uzorak	5
2.2. Ankete po ciljnim grupama	6
2.3. Kvantitativna i kvalitativna analiza	9
2.3.1. <i>Položaj pravosudne grane vlasti, nezavisnost i izbor nosilaca pravosudnih funkcija</i>	9
2.3.2. <i>Položaj, nezavisnost i način izbora visokog sudskog i tužilačkog vijeća (dalje: VSTV)</i>	25
2.3.3. <i>Efikasnost i nepristrasnost pravosuđa i odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija</i>	41
2.3.4. <i>Finansiranje pravosuđa</i>	55
3. Sekundarni izvori	60
3.1. Izvještaji o napretku u Bosni i Hercegovini-oblast pravosuđa	60
3.2. Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira-komunikei i izjave	69
ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	71
PREPORUKE	75

U procesu evropskih integracija Bosna i Hercegovina (dalje: BiH) je preuzela obavezu da uskladi domaće zakonodavstvo sa pravnim tekovinama Evropske unije¹ (dalje: EU), te osigura njegovu efikasnu primjenu. Važnost provođenja potrebnih reformi potvrđena je pokretanjem Strukturalnog dijaloga o reformama u oblasti pravosuđa između BiH i EU. Iako je reforma pravosuđa započela 2001. godine sa ciljem uspostavljanja demokratske i stabilne države zasnovane na vladavini prava, izvještaji relevantnih domaćih i međunarodnih institucija/organizacija ukazuju na to da pravosudni sistem u BiH još uvijek nije u potpunosti nezavisan i efikasan.

Forum građana Tuzle (sektorski lider) i Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj (partner), učestvuju u “Programu održivosti civilnog društva u Bosni i Hercegovini - CSSP (2014-2018)“, koji je finansiran od strane USAID-a i Kraljevine Velike Britanije. U okviru ovog programa Forum građana Tuzle, u saradnji sa Helsinškim odborom za ljudska prava u Republici Srpskoj, implementira projekat „Civilno društvo u procesu reforme bh. pravosuđa“. Cilj projekta je da, kroz aktivnosti u četverogodišnjem periodu, doprinese nezavisnoj i samostalnoj poziciji sudske vlasti u BiH tako da sudska vlast, kao jedna od tri grane vlasti, ima poziciju kao u drugim demokratskim državama. S tim u vezi, utvrđeni su prioriteti projekta koji se odnose na obezbjeđenje ustavnih i zakonskih pretpostavki za nezavisnost institucija pravosuđa, unapređenje postupka izbora sudija i tužilaca i jačanje uloge Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (dalje: VSTV BiH) kao nezavisne institucije, te obezbjeđenje finansijske nezavisnosti i samostalnosti pravosuđa u BiH.

U svrhu realizacije projekta utvrđen je projektni zadatak, koji je definisan na slijedeći način: *„Istraživanje o percepciji aktera u pravosuđu Bosne i Hercegovine o najvažnijim preprekama koje utiču na efikasnost i nezavisnost pravosudnih institucija.“* Postavljeni cilj je bio da se provede stručno nezavisno istraživanje kako bi se identifikovale najvažnije prepreke koje utiču na uspostavljanje efikasnog i istinski nezavisnog pravosudnog sistema u BiH.

¹Acquis communautaire, kao jedan od najznačajnijih pravnih i političkih principa evropskih integracija, podrazumijeva skup prava i obaveza, koja se svakodnevno uvećavaju i šire, te predstavljaju jedan od ključnih uslova u toku procesa integracija. Dostupno na <http://www.dei.gov.ba/dokumenti/>.

1. Projektni zadatak

U svrhu realizacije projekta utvrđen je projektni zadatak, koji je definisan na slijedeći način: „Istraživanje o percepciji aktera u pravosuđu Bosne i Hercegovine o najvažnijim preprekama koje utiču na efikasnost i nezavisnost pravosudnih institucija.”

2. Analiza ankete

2.1. Uzorak

Za potrebe realizacije projektnog zadatka ukupno je testiran 371 ispitanik. Pri tome je pretežan fokus istraživanja bio usmjeren na ciljnu grupu koju čine sudije i tužioci (*ciljna grupa 1*), dakle nosioci ispitivanih pravosudnih funkcija, s obzirom da je prioritarna svrha istraživanja sadržana u namjeri neposrednog pribavljanja relevantnih podataka - *stručne prirode* od predstavnika struke direktno involviranih u oblast koja je predmet ispitivanja.

Sekundarni zadatak istraživanja bio je usmjeren na prikupljanje podataka koji se odnose na percepciju spoljnih aktera (koji u organizacionom smislu nisu dio sudsko-tužilačkog sistema) povodom predmeta istraživanja. U tom smislu, drugu ciljnu grupu ispitanika (*ciljna grupa 2*) činili su predstavnici nevladinih organizacija i medija, sa pretežnim ciljem prikupljanja podataka perceptivno-iskustvenog karaktera. U okviru ciljne grupe 2 anketirani su i predstavnici advokatske struke u funkciji eksternih učesnika postupaka pred sudovima i tužilaštvima koji ne pripadaju sudsko-tužilačkom aparatu, čija percepcija određenih procesa i postupaka može imati posebnu težinu obzirom na činjenicu da isti mogu zadržati potreban nivo objektivnosti jer nisu organizacioni dio sudskog niti tužilačkog sistema iako putem svojih predstavnika u VSTV-u BiH učestvuju u kreiranju ambijenta za rad sudova i tužilaštava.

Pri tome se pošlo od pretpostavke da se uključivanjem ove grupe ispitanika (advokata) u ciljnu grupu 2 očekivano može podići nivo relevantnosti saznanja do kojih se željelo doći anketiranjem ispitanika ove ciljne grupe budući da oni, pored nespornih iskustvenih saznanja, istovremeno posjeduju i relevantna stručna znanja u vezi sa ispitivanom materijom. Na sličan način se postupilo i pri odabiru ispitanika ciljne grupe 2 koji dolaze iz nevladinih organizacija i medija, jer su anketiranjem obuhvaćeni predstavnici onih nevladinih organizacija i medija koji imaju relevantna iskustva u pogledu istraživanja i izvještavanja o pravosuđu u BiH. Pri tome se vodilo računa o strukturi ispitanika ove ciljne grupe (ciljne grupe 2), koja je imala ulogu svojevrsne mini kontrol-grupe. Tako su predstavnici nevladinih organizacija i medija ukupno činili približno dvije trećine ispitanika ciljne grupe 2, dok su predstavnici advokata činili približno jednu trećinu ispitanika ove ciljne grupe.

U vezi sa prethodnim je i struktura ispitanika, gdje 259 ispitanika ili 69,81% su nosioci sudijske funkcije, 61 ispitanik ili 16,44% nosioci su tužilačke funkcije, 35 ispitanika ili 9,43% su predstavnici nevladinih organizacija i medija, te je 16 ispitanika ili 4,3% iz reda advokata. Pri tome treba imati u vidu da su ispitanici iz reda predstavnika nevladinih organizacija kroz ankete prezentovali stavove i iskustva organizacija koje predstavljaju, a koje uglavnom imaju relevantna iskustva kada je riječ o predmetu istraživanja.

2.2. Ankete po ciljnim grupama

U svrhu realizacije projektnog zadatka sačinjena je anketa, u skladu sa postavljenim prioritetima i utvrđenim ciljevima, te je provedeno anketiranje ispitanika koji obavljaju funkcije sudija i tužilaca (ciljna grupa 1) - na kojima je bio pretežan fokus istraživanja. Cilj ankete bio je da se na neposredan način - direktno od nosilaca pravosudnih funkcija, koji su činili prvu ciljnu grupu, dođe do podataka koji eksplicitno upućuju na osnovne prepreke normativnog i praktičnog karaktera koje onemogućavaju uspostavljanje efikasnog i nezavisnog pravosuđa u punom kapacitetu.

U cilju što objektivnijeg sagledavanja stanja u pravosuđu sačinjena je posebna anketa namijenjena drugoj ciljnoj grupi ispitanika koju su činili, kako je navedeno, predstavnici organizacija civilnog društva, medija i advokati. Anketa namijenjena ovoj ciljnoj grupi prilagođena je svrsi istraživanja, pri čemu je suština predmeta ispitivanja ostala ista.

Anketa namijenjena ciljnoj grupi 1 većinom je sadržavala pitanja stručne naravi koja se odnose na nedostatke aktuelnog normativnog okvira i probleme u praksi koji su prepreka za razvoj efikasnog i nezavisnog pravosudnog sistema u užem smislu (sudovi, tužilaštva, te VSTV BiH). Za odgovore na ovu vrstu pitanja, koji bi se mogli smatrati relevantnim za ovu vrstu istraživanja, samo po sebi se podrazumijeva postojanje određenih stručnih referenci na strani ispitanika, te iskustava u svakodnevnom radu u sudovima i tužilaštvima.

Anketa namijenjena ciljnoj grupi 2 većim dijelom sadržavala je pitanja koja se odnose na percepciju spoljnih aktera (nevladine organizacije, mediji, advokati) u pogledu procesa koji se odvijaju na bazi ispitivanog normativnog okvira unutar sudova, tužilaštava i VSTV-a. Pitanja sadržana u anketi za ciljnu grupu 2 su iskustveno-perceptivne prirode, te su se odnosila isključivo na percepciju procesa, odnosno postupaka koji se odvijaju unutar navedenih pravosudnih institucija, a koji se temelje na ispitivanom normativnom okviru.

U konačnom, cilj je bio doći do relevantnih saznanja o eventualnim nedostacima aktuelnog normativnog okvira i problemima u praksi anketiranjem nosilaca sudskih i tužilačkih funkcija (anketa za ciljnu grupu 1), te do podataka koji ukazuju na stav tzv. eksternih subjekata (nevladine organizacije, mediji, advokati) o postupcima koji se odvijaju na bazi ispitivanog normativnog okvira (anketa za ciljnu grupu 2). Jedan, manji dio pitanja postavljen je isključivo ispitanicima ciljne grupe 1, jer se smatralo da za relevantan odgovor na ova pitanja treba posjedovati potreban nivo neposrednog iskustva u vršenju sudijske i/ili tužilačke funkcije. Značajan dio pitanja za obje ciljne grupe je otvorenog tipa, iz razloga što se eventualni nedostaci normativnog okvira, problemi u praksi i/ili iskustveno-perceptivna saznanja nisu željela prejudicirati, već je namjera bila da se ostavi prostor da ispitanici iznesu svoje vlastite stavove povodom ispitivane materije. Tako su ankete sačinjene na način koji omogućava kvantitativnu i kvalitativnu analizu dobijenih podataka, te donošenje odgovarajućih zaključaka i preporuka na temelju provedenog istraživanja.

Sa ciljem realizacije projektnog zadatka analizirani su i sekundarni izvori, na prvom mjestu zakonska regulativa u predmetnoj oblasti u svrhu sastavljanja ankete i formulisanja završnih preporuka, te dokumenti relevantnih predstavnika međunarodne zajednice u BiH (Evropske komisije, Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira).

Tabela 1. Ukupan broj i procentualni sastav ispitanika po ciljnim grupama

Institucija	N	%
Sud	259	69,81
Tužilaštvo	61	16,44
Nevladine organizacije i mediji	35	9,43
Advokati	16	4,31
Ukupno	371	100,00

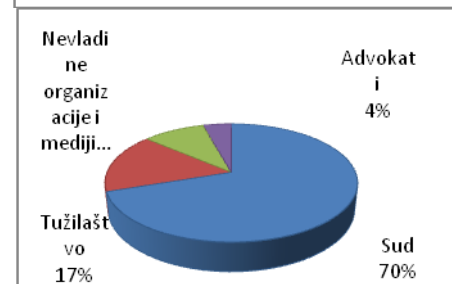
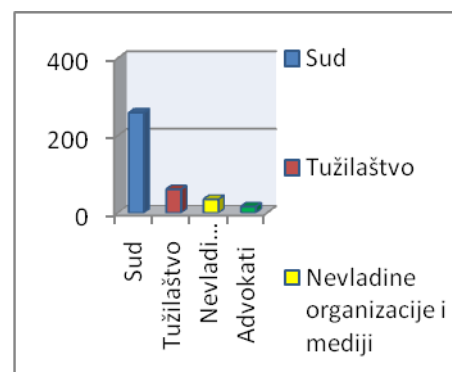

Tabela 1a. Ispitanici ciljne grupe 1

Institucija	N	%
Sud	25	80,94
Tužilaštvo	6	19,06
Ukupno	31	100,00

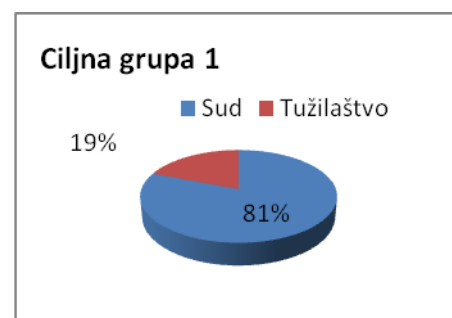
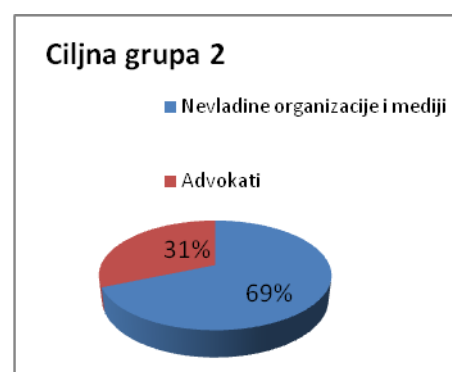

Tabela 1b. Ispitanici ciljne grupe 2

Institucija	N	%
NVO i mediji	35	68,63
Advokati	16	31,37
Ukupno	51	100,00

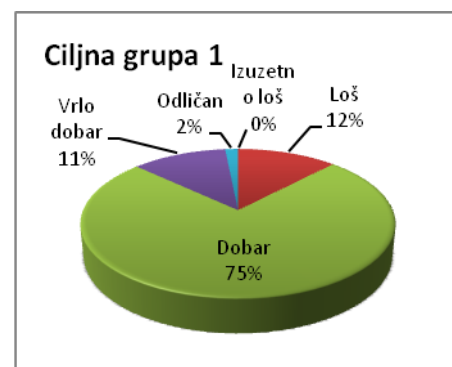
2.3. Kvantitativna i kvalitativna analiza

2.3.1. Položaj pravosudne grane vlasti, nezavisnost i izbor nosilaca pravosudnih funkcija

Pitanje br. 1 (Ciljna grupa 1): Kako ocjenjuje položaj pravosudne grane vlasti u BiH?

Tabela 2.

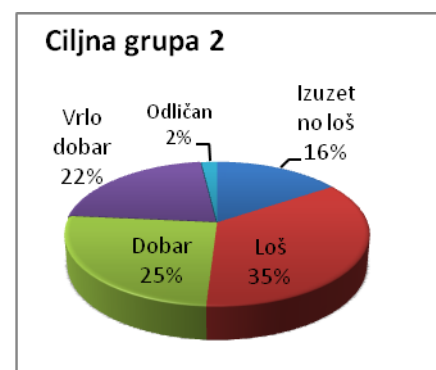
Kako ocjenjuje položaj pravosudne grane vlasti u BiH?	N	%
Izuzetno loš	0	0
Loš	39	12.19
Dobar	239	74.69
Vrlo dobar	37	11.56
Odličan	5	1.56

Pitanje br. 1 (Ciljna grupa 2): Kako ocjenjuje položaj pravosudne grane vlasti u BiH?

Tabela 3.

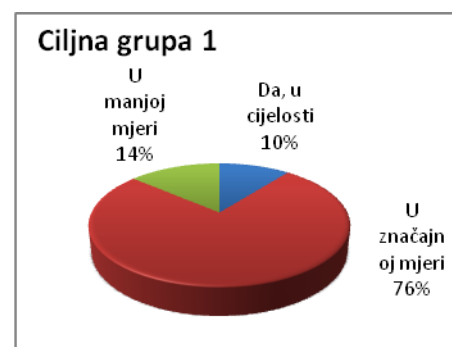
Kako ocjenjuje položaj pravosudne grane vlasti u BiH?	N	%
Izuzetno loš	8	15.69
Loš	18	35.29
Dobar	13	25.49
Vrlo dobar	11	21.57
Odličan	1	1.96

Pitanje br. 2 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća ustavna i zakonska rješenja omogućavaju nezavisnost nosilaca pravosudne vlasti u vršenju njihovih funkcija?

Tabela 4.

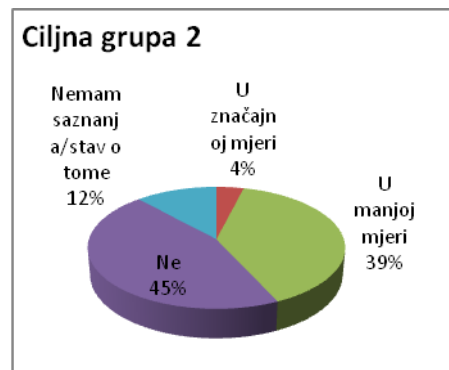
Da li postojeća ustavna i zakonska rješenja omogućavaju nezavisnost nosilaca pravosudne vlasti u vršenju njihovih funkcija?	N	%
Da, u cijelosti	34	10.63
U značajnoj mjeri	242	75.63
U manjoj mjeri	44	13.75
Ne	0	0

Pitanje br. 2 (Ciljna grupa 2): Da li su, prema Vašem mišljenju/ili saznanjima, nosioci pravosudne vlasti nezavisni u vršenju njihovih funkcija?

Tabela 5.

Da li su, prema Vašem mišljenju/ili saznanjima, nosioci pravosudne vlasti nezavisni u vršenju njihovih funkcija?	N	%
Da, u cijelosti	0	0
U značajnoj mjeri	2	3.92
U manjoj mjeri	20	39.22
Ne	23	45.10
Nemam saznanja/stav o tome	6	11.76

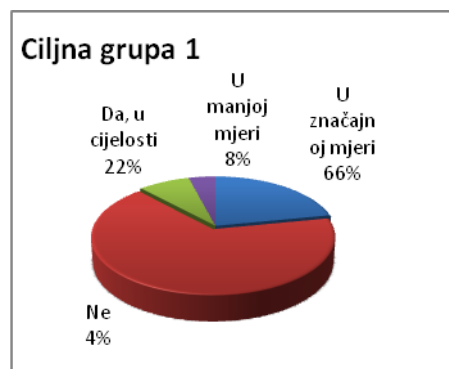
Kao ključne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju unapređenja nezavisnosti pravosuđa, u pitanju br. 3 otvorenog tipa, ispitanici obje ciljane grupe su istakli:

- Nedovoljnu transparentnost izbora nosilaca pravosudnih funkcija;
- Učešće predstavnika advokata u postupku imenovanja sudija i tužilaca radi mogućeg sukoba interesa;
- Organizacione nedostatke u smislu potrebe za razdvajanjem VSTV-a na dva odvojena tijela - sudsko i tužilačko;
- Uticaj zakonodavne vlasti kroz postojeći način finansiranja;
- Nesavjesnost u radu pojedinih nosilaca pravosudnih funkcija;
- Nepostojanje adekvatne regulative koja propisuje način zapošljavanja administrativnog i pratećeg osoblja, i način na koji ostvaruju pravo na štrajk,
- Činjenica da VSTV nije ustavna kategorija.

Pitanje br. 4 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor sudija i tužilaca vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?

Tabela 6.

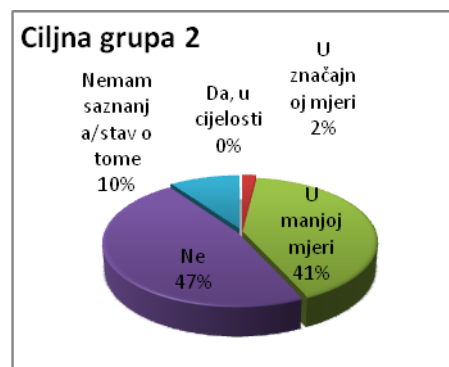
Da li, postojeća legislativa omogućava da se izbor sudija i tužilaca vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?	N	%
Da, u cijelosti	70	21.88
U značajnoj mjeri	212	66.25
U manjoj mjeri	25	7.81
Ne	13	4.06

Pitanje br. 4 (Ciljna grupa 2): Da li se, prema Vašem mišljenju/ili saznanjima, izbor sudija i tužilaca vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?

Tabela 7.

Da li se, prema Vašem mišljenju/ili saznanjima, izbor sudija i tužilaca vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?	N	%
Da, u cijelosti	0	0
U značajnoj mjeri	1	1.96
U manjoj mjeri	21	41.18
Ne	24	47.06
Nemam saznanja/stav o tome	5	9.80

Kao ključne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju unapređenja nezavisnosti pravosuđa, u pitanju br. 5 otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Učešće predstavnika advokata u izboru sudija i tužilaca;
- Učešće predstavnika Parlamentarne skupštine i Vijeća ministara BiH u radu VSTV-a, s čim u vezi je i prijedlog da ove predstavnike zamijene članovi koje bi delegirali univerziteti u BiH;
- Nedovoljno strogo sankcionisanje nosilaca sudskih i tužilačkih funkcija radi kršenja propisa,
- Mogućnost izbora na sudijsku i tužilačku funkciju lica koja su bili nosioci značajnih funkcija u sistemu izvršne i zakonodavne vlasti ili članova porodica ovih lica.

Pitanje br. 6 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor sudija i tužilaca vrši bez nedozvoljenog uticaja nosilaca pravosudnih funkcija?

Tabela 8.

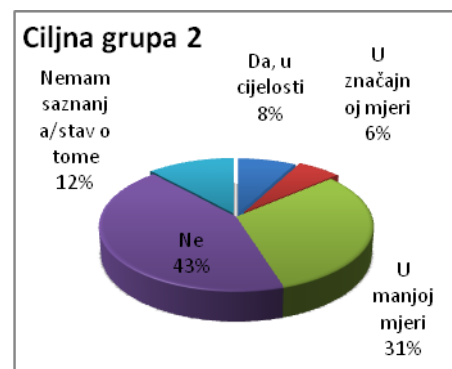
Da li postojeća legislativa omogućava da se izbor sudija i tužilaca vrši bez nedozvoljenog uticaja nosilaca pravosudnih funkcija?	N	%
Da, u cijelosti	86	26.88
U značajnoj mjeri	176	55.00
U manjoj mjeri	35	10.94
Ne	23	7.19

Pitanje br. 6 (Ciljna grupa 2): Da li se, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, izbor sudija i tužilaca vrši bez nedozvoljenog uticaja nosilaca pravosudnih funkcija?

Tabela 9.

Da li se, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, izbor sudija i tužilaca vrši bez nedozvoljenog uticaja nosilaca pravosudnih funkcija?	N	%
Da, u cijelosti	4	7.84
U značajnoj mjeri	3	5.88
U manjoj mjeri	16	31.37
Ne	22	43.14
Nemam saznanja/stav o tome	6	11.76

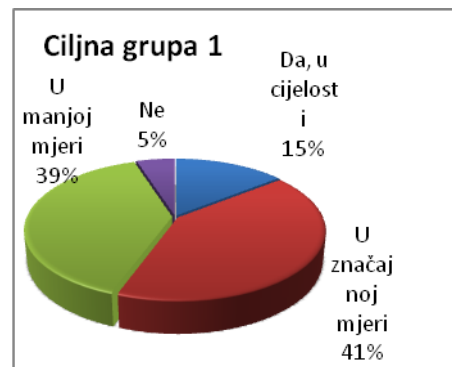
Kao ključne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju onemogućavanja nedozvoljenih uticaja nosilaca pravosudnih funkcija na izbor sudija i tužilaca, u pitanju br. 7 otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Nepostojanje obaveze na pribavljanjem i vrednovanje mišljenja suda ili tužilaštva u koje se osoba bira;
- Nedovoljno strogo sankcionisanje nosilaca sudskih i tužilačkih funkcija;
- Nedovoljna kontrola izbora članova VSTV-a, u smislu preispitivanja njihovog ranijeg rada, posebno kada je riječ o angažmanu u institucijama vlasti i javnim preduzećima;
- Neadekvatni uslovi za izbor na funkciju člana VSTV-a u pogledu neophodnog iskustva, odnosno određenog broja godina provedenih u pravosuđu;
- Nedostatak odgovornosti članova komisije koji provode postupak izbora kandidata na sudijsku ili tužilačku funkciju i predlažu kandidate,
- Nepostojanje mogućnosti da predsjednik suda utiče na imenovanje sudije u sudu kojem predsjedava, na način da ima pravo da prisustvuje sjednici VSTV-a prilikom izbora bez prava glasa, te da ima pravo na davanje obrazloženog prijedlog za jednog ili više kandidata.

Pitanje br. 8 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor sudija i tužilaca zasniva na stručnim referencama?

Tabela 10.

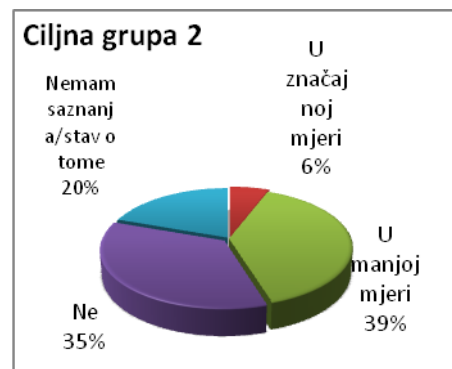
8. Da li postojeća legislativa omogućava da se izbor sudija i tužilaca zasniva na stručnim referencama?	N	%
Da, u cijelosti	46	14.38
U značajnoj mjeri	132	41.25
U manjoj mjeri	126	39.38
Ne	16	5.00

Pitanje br. 8 (Ciljna grupa 2): Da li se, prema Vašem mišljenju i iskustvima, izbor sudija i tužilaca zasniva na stručnim referencama?

Tabela 11.

Da li se, prema Vašem mišljenju i iskustvima, izbor sudija i tužilaca zasniva na stručnim referencama?	N	%
Da, u cijelosti	0	0
U značajnoj mjeri	3	5.88
U manjoj mjeri	20	39.22
Ne	18	35.29
Nemam saznanja/stav o tome	10	19.61

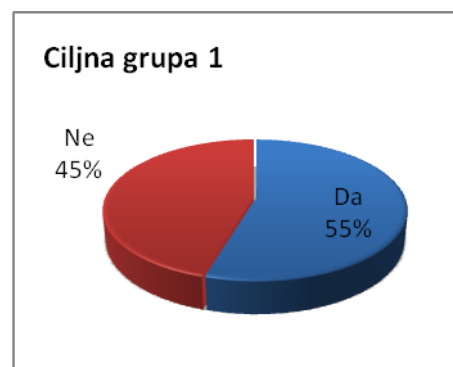
Kao ključne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju stvaranja potrebnog ambijenta za izbor sudija i tužilaca koji bi se zasnivao isključivo na stručnim kriterijima, u pitanju br. 9 otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Opterećenost etničkim balansom prilikom izbora nosilaca pravosudnih funkcija, uz mogućnost da se u obzir uzme ovaj kriterij, kao i kriterij regionalne zastupljenosti ukoliko to ne utiče na kriterij stručnosti izabranog kandidata;
- Nepostojanje posebnih komisija koje bi provjerile nivo stručnosti kandidata;
- Neadekvatnost postojećih kriterija u pogledu izbora sudija i tužilaca na višim instancama u smislu davanja prednosti onim kandidatima sa boljim kvalitetom donesenih odluka i dužim stažom u pravosuđu, uz uvažavanje mišljenja instanci koje su preispitivale odluke konkretnog kandidata;
- Neadekvatnost postojećih kriterija u smislu dužine staža u struci nakon polaganja pravosudnog ispita koji bi morao biti značajno duži,
- Nepostojanje posebnih ustanova edukativnog tipa u kojoj bi se buduće sudije i tužioci pripremali za vršenje poslova iz svoje nadležnosti, nakon rigorozne selekcije kandidata.

Pitanje br. 10 (Ciljna grupa 1): Da li smatrate odgovarajućim, sa stanovišta osiguranja najvišeg nivoa stručnosti, uslove koji su propisani za imenovanje na sudijsku ili tužilačku funkciju?

Tabela 12.

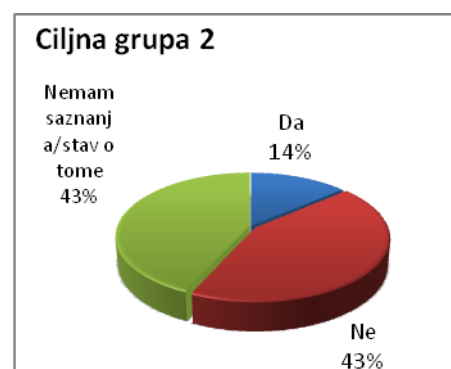
Da li smatrate odgovarajućim, sa stanovišta osiguranja najvišeg nivoa stručnosti, uslove koji su propisani za imenovanje na sudijsku ili tužilačku funkciju	N	%
Da	175	54.69
Ne	145	45.31

Pitanje br. 10 (Ciljna grupa 2): Da li smatrate odgovarajućim, sa stanovišta osiguranja najvišeg nivoa stručnosti, uslove koji su propisani za imenovanje na sudijsku ili tužilačku funkciju?

Tabela 13.

Da li smatrate odgovarajućim, sa stanovišta osiguranja najvišeg nivoa stručnosti, uslove koji su propisani za imenovanje na sudijsku ili tužilačku funkciju?	N	%
Da	7	13.73
Ne	22	43.14
Nemam saznanja/stav o tome	22	43.14

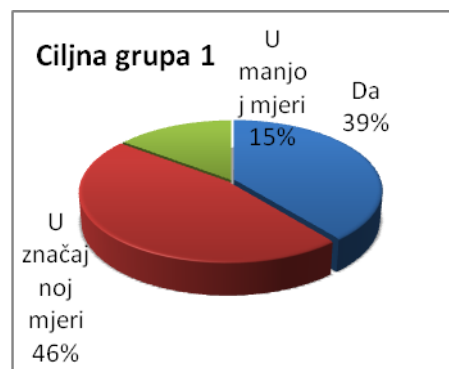
Ono što bi trebalo mijenjati kada je riječ o uslovima potrebnim za izbor na tužilačku i sudijsku funkciju, u pitanju br. 11 otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Kod izbora nosilaca pravosudnih funkcija u Sud BiH i Tužilaštvo BiH, te Ustavne sudove, kao obavezan kriterij trebalo bi biti utvrđeno radno iskustvo u vršenju pravosudne funkcije na entitetskim ili drugim nivoima vlasti, a ne nakon položenog pravosudnog ispita;
- Propisana dužina staža u obavljanju poslova iz struke, pogotovo kada je u pitanju izbor za sudove viših instanci;
- Trebalo bi propisati obavezno preispitivanje kvaliteta odluka kandidata za period od najmanje 5 godina prije izbora u sud više instance;
- Utvrđivanje posebnog plana i programa za obuku sudijskih pripravnika i stručnih saradnika u smislu podizanja nivoa njihovog stručnog usavršavanja,
- Posebnu pažnju posvetiti selekciji kadrova, na način da se sudije prvog stepena biraju iz kruga stručnih saradnika, a sudije sudova višeg stepena iz reda sudija sudova nižih instanci isključivo prema kriteriju radnog iskustva i iskazanom kvalitetu u radu.

Pitanje br. 12 (Ciljna grupa 1): Da li postojeća legislativa osigurava zaštitu ličnog i profesionalnog integriteta postupajućeg sudije ili tužioca u smislu njegove nezavisnosti?

Tabela 14.

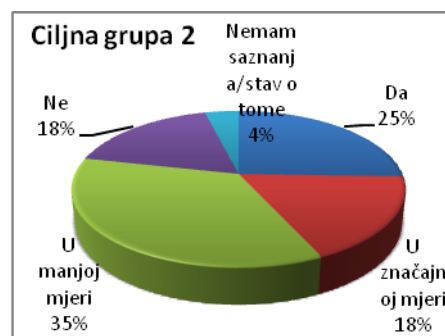
Da li postojeća legislativa osigurava zaštitu ličnog i profesionalnog integriteta postupajućeg sudije ili tužioca u smislu njegove nezavisnosti?	N	%
Da	125	39.06
U značajnoj mjeri	148	46.25
U manjoj mjeri	47	14.69
Ne	0	0

Pitanje br. 12 (Ciljna grupa 2): Da li smatrate da je u Bosni i Hercegovini osigurana zaštita ličnog i profesionalnog integriteta postupajućeg sudije ili tužioca u smislu njegove nezavisnosti?

Tabela 15.

Da li smatrate da je u Bosni i Hercegovini osigurana zaštita ličnog i profesionalnog integriteta postupajućeg sudije ili tužioca u smislu njegove nezavisnosti?	N	%
Da	13	25.49
U značajnoj mjeri	9	17.65
U manjoj mjeri	18	35.29
Ne	9	17.65
Nemam saznanja/stav o tome	2	3.92

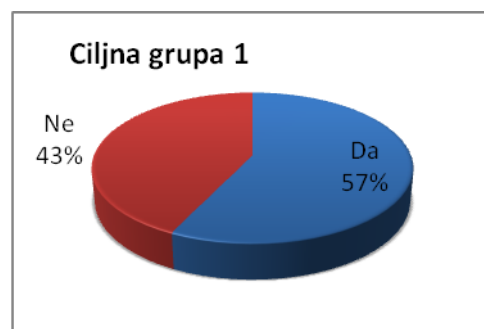
Kao osnovne nedostatke koje bi trebalo otkloniti i korake koje treba poduzeti u cilju zaštite ličnog i profesionalnog integriteta postupajućeg sudije ili tužioca i osiguranja njegove nezavisnosti, u pitanju br. 13 otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Institucionalizirati efikasnije mehanizme zaštite sudija i tužilaca, uključujući i unapređenje instituta imuniteta;
- Propisati entitetskim zakonima da se ometanje rada pravosuđa ima smatrati krivičnim djelom;
- Institucionalizirati odgovornost medija za neobjektivno izvještavanje o pojedinim sudskim postupcima, posebno kada se ugrožava princip presumpcije nevinosti, i u drugim slučajevima stvaranja negativne atmosfere kojom se sudovi izlažu pritisku radi donošenja odluke određenog sadržaja;
- Povećati nivo transparentnosti u radu sudaca i tužilaca,
- Redefinisati položaj dodatnih sudija čija pozicija je takve prirode da ove sudije dovodi u stanje konstantne egzistencijalne nesigurnosti i direktne zavisnosti.

Pitanje br. 14 (Ciljna grupa 1): Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove efikasnosti?

Tabela 16.

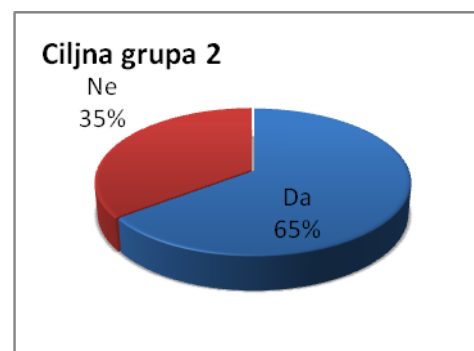
Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove efikasnosti?	N	%
Da	183	57.19
Ne	137	42.81

Pitanje br. 14 (Ciljna grupa 2): Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove efikasnosti?

Tabela 17.

Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove efikasnosti?	N	%
Da	33	64.71
Ne	18	35.29

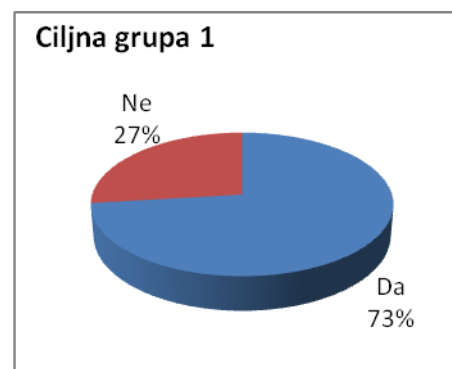
Kao razloge zbog kojih smatraju odgovarajućim, odnosno neodgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove efikasnosti, u istom pitanju ispitanici obje ciljne grupe su naveli:

- Da, ukoliko se izbor nosilaca pravosudnih funkcija zasniva na kriteriju stručnosti, jer već postoje mehanizmi propisani Zakonom o VSTV-u čijom upotrebom se može razriješiti nosilac pravosudne funkcije sa dužnosti koju obavlja.
- Ne, iz razloga neefikasnosti postojećeg sistema;
- Da - u smislu osiguranja nezavisnosti nosioca pravosudne funkcije, Ne - u smislu nedostatka mehanizma kontrole u slučaju loših rezultata;
- Da, jer u tom slučaju postoji kontinuitet u radu što je preduslov za dodatno usavršavanje;
- Da, s tim što bi granicu trebalo pomjeriti na 65 godina starosti, kako zbog sudije u pitanju tako i zbog mlađih kadrova;
- Ne, efikasnost odnosno rezultati ostvareni u određenom periodu bi trebali biti faktor koji bi odlučivao o ponovnom reizboru nosilaca pravosudnih funkcija;
- Ne - u biološkom i fiziološkom smislu čovjek poslije navršenih 60 godina života ima slabu memoriju i pamćenje, percepcija opada, koncentracija slabi, niko se ne bavi zdravstvenim stanjem sudija – nema sistematskih pregleda, a rad sudije ocjenjuje predsjednik suda (a ne neko posebno tijelo ili komisija) i to često pristrasno idući linijom nezamjeranja;
- Smatran da lica u životnoj dobi preko 67 godina nisu više u mogućnosti da odgovore potrebama funkcije koju obavljaju, zbog fiziološkog stanja organizma;
- Ne, trenutno je rješenje katastrofalno, jer sve dosadašnje analize pokazuju da se efikasnost preko 62. godine života drastično smanjuje, i iz tog razloga bi mandat trebao biti do 65. godine života,
- Trebalo bi uvesti periodične reizbore svakih 5 godina kada je riječ o predsjednicima sudova, glavnim tužiocima i zamjenicima glavnih tužioca, uz analizu prethodnog mandata.

Pitanje br. 15 (Ciljna grupa 1): Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove nezavisnosti?

Tabela 18.

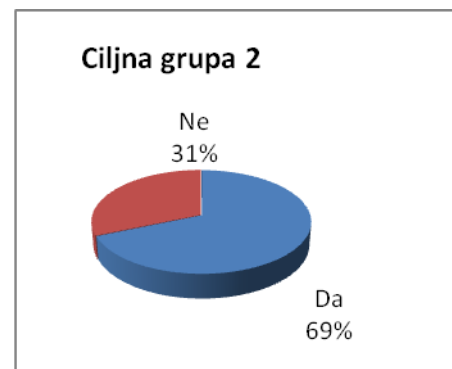
Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove nezavisnosti?	N	%
Da	234	73.13
Ne	86	26.88

Pitanje br. 15 (Ciljna grupa 2): Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove nezavisnosti?

Tabela 19.

Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove nezavisnosti?	N	%
Da	35	68.63
Ne	16	31.37

Kao razloge zbog kojih smatraju odgovarajućim, odnosno neodgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove nezavisnosti, u istom pitanju ispitanici obje ciljne grupe su naveli:

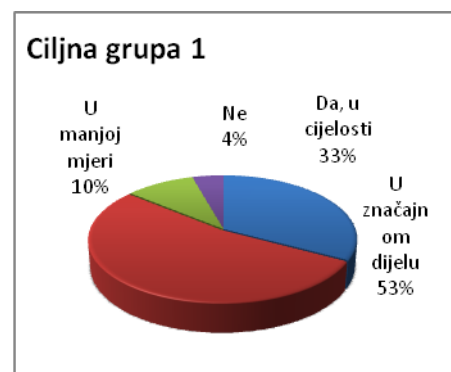
- Reizbor bi mogao dovesti u pitanje nezavisnost nosilaca sudijske i tužilačke funkcije, sa stanovišta nesigurnosti njihovog statusa, odnosno egzistencije, te bi bolje rješenje bilo pooštavanje mjera u slučaju loših rezultata,
- Reizbor bi omogućio nedozvoljene uticaje na sudije i tužioce.

2.3.2. Položaj, nezavisnost i način izbora Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH

Pitanje br. 16 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor članova VSTV-a vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?

Tabela 20.

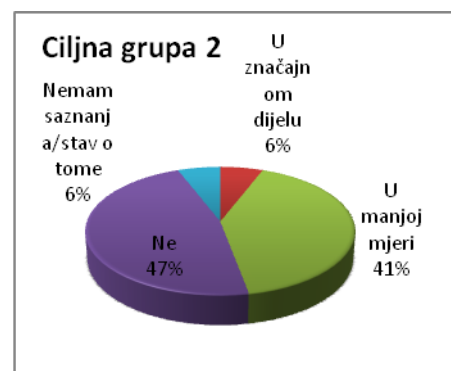
Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor članova VSTV-a vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?	N	%
Da, u cijelosti	105	32.81
U značajnom dijelu	170	53.13
U manjoj mjeri	31	9.69
Ne	14	4.38

Pitanje br. 16 (Ciljna grupa 2): Da li se, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, izbor članova VSTV-a vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?

Tabela 21.

Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor članova VSTV-a vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?	N	%
Da, u cijelosti	0	0
U značajnom dijelu	3	5.88
U manjoj mjeri	21	41.18
Ne	24	47.06
Nemam saznanja/stav o tome	3	5.88

Kao ključne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju onemogućavanja uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći na izbor članova VSTV-a, u pitanju br. 17, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Učešće predstavnika izvršne vlasti u izboru sudija i tužilaca, kao i predstavnika advokatskih komora koji mogu biti predstavnici neformalnih centara političke moći.

Pitanje br. 18 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor članova VSTV-a zasniva isključivo ili pretežno na stručnim kriterijima?

Tabela 22.

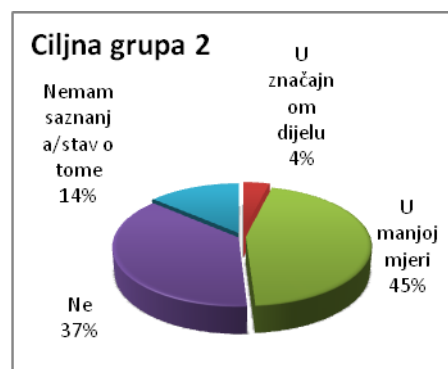
Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor članova VSTV-a zasniva isključivo ili pretežno na stručnim kriterijima?	N	%
Da, u cijelosti	42	13.13
U značajnom dijelu	178	55.63
U manjoj mjeri	80	25.00
Ne	20	6.25

Pitanje br. 18 (Ciljna grupa 2): Da li se, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, izbor članova VSTV-a zasniva isključivo ili pretežno na stručnim kriterijima?

Tabela 23.

Da li se, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, izbor članova VSTV-a zasniva isključivo ili pretežno na stručnim kriterijima?	N	%
Da, u cijelosti	0	0
U značajnom dijelu	2	3.92
U manjoj mjeri	23	45.10
Ne	19	37.25
Nemam saznanja/stav o tome	7	13.73

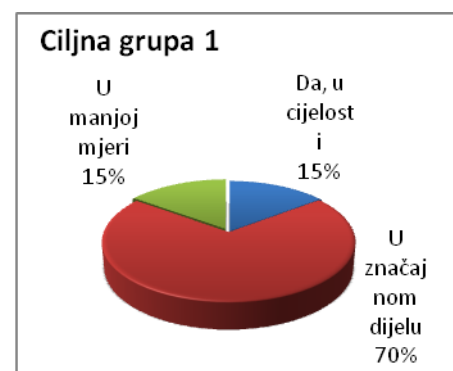
Kao ključne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju stvaranja potrebnog ambijenta za izbor članova VSTV-a koji bi se zasnivao na stručnim kriterijima i bez nedozvoljenih političkih uticaja, u pitanju br. 19, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Utvrđeni kriteriji, uključujući spolnu, entitetsku i etničku pripadnost, otvaraju mogućnost neadekvatnih uticaja na izbor članova VSTV-a, pri čemu kriterij stručnosti pada u drugi plan;
- Izbori za pojedine nivoe pravosudnih instanci vrše se preglasavanjem, bez objektivnog uzimanja u obzir stručnih kriterija,
- Struktura VSTV-a koju bi trebalo mijenjati na način da ovo tijelo čine sudije vrhovnih sudova entiteta, tužioci entitetskih tužilaštava i suci kantonalnih, odnosno okružnih sudova, birani isključivo po osnovu stručnih kriterija.

Pitanje br. 20 (Ciljna grupa 1): Da li smatrate da propisani sastav VSTV-a omogućava vršenje njegovih funkcija na najbolji način, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 24.

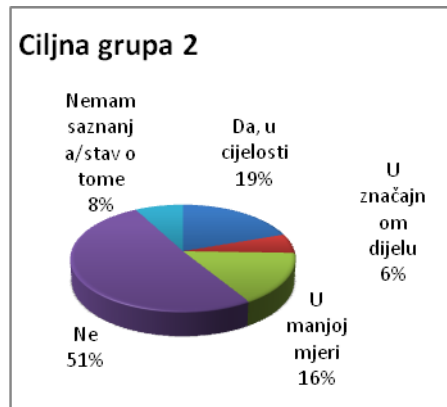
Da li smatrate da propisani sastav VSTV-a omogućava vršenje njegovih funkcija na najbolji način, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Da, u cijelosti	47	14.69
U značajnom dijelu	225	70.31
U manjoj mjeri	48	15.00
Ne	0	0

Pitanje br. 20 (Ciljna grupa 2): Da li smatrate da propisani sastav VSTV-a (predstavnici sudova, tužilaštava i advokatskih komora u BiH, te po jedan predstavnik Parlamentarne skupštine BiH i Vijeća ministara BiH) omogućava vršenje njegovih funkcija na najbolji način, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 25.

Da li smatrate da propisani sastav VSTV-a (predstavnicu sudova, tužilaštava i advokatskih komora u BiH, te po jedan predstavnik Parlamentarne skupštine BiH i Vijeća ministara BiH) omogućava vršenje njegovih funkcija na najbolji način, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Da, u cijelosti	10	19.61
U značajnom dijelu	3	5.88
U manjoj mjeri	8	15.69
Ne	26	50.98
Nemam saznanja/stav o tome	4	7.84

Pitanje br. 21 (Ciljna grupa 1): Da li smatrate pozitivnim učešće predstavnika advokatskih komora u sastavu VSTV-a u pogledu vršenja njegovih funkcija, posebno sa stanovišta principa nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 26.

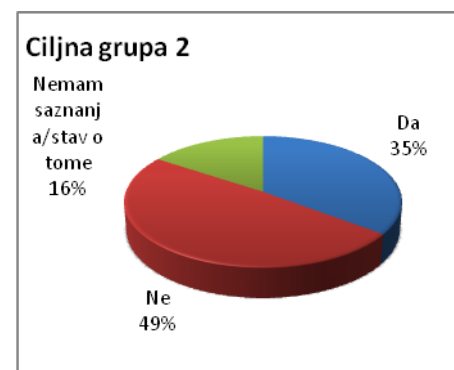
Da li smatrate pozitivnim učešće predstavnika advokatskih komora u sastavu VSTV-a u pogledu vršenja njegovih funkcija, posebno sa stanovišta principa nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Da	92	28.75
Ne	228	71.25

Pitanje br. 21 (Ciljna grupa 2): Da li smatrate pozitivnim učešće predstavnika advokatskih komora u sastavu VSTV-a u pogledu vršenja njegovih funkcija, posebno sa stanovišta principa nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 27.

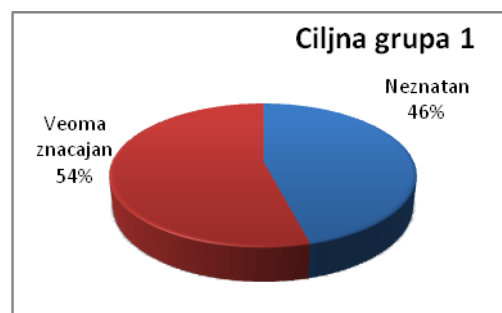
Da li smatrate pozitivnim učešće predstavnika advokatskih komora u sastavu VSTV-a u pogledu vršenja njegovih funkcija, posebno sa stanovišta principa nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Da	18	35,29
Ne	25	40,02
Nemam saznanja/stav o tome	8	15,69

Pitanje br. 22 (Ciljna grupa 1): Prema Vašem mišljenju, kakav je uticaj predstavnika advokatskih komora na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 28.

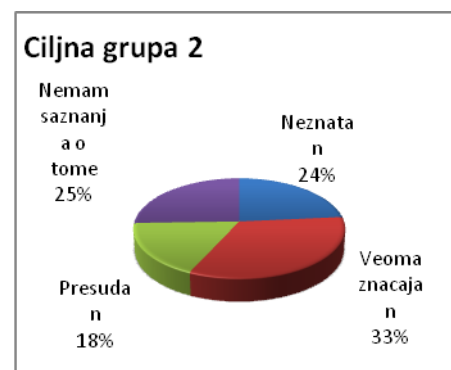
Prema Vašem mišljenju, kakav je uticaj predstavnika advokatskih komora na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Neznatan	147	45.94
Veoma značajan	173	54.06
Presudan	0	0

Pitanje br. 22 (Ciljna grupa 2): Prema Vašem mišljenju/ili saznanjima, kakav je uticaj predstavnika advokatskih komora na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 29.

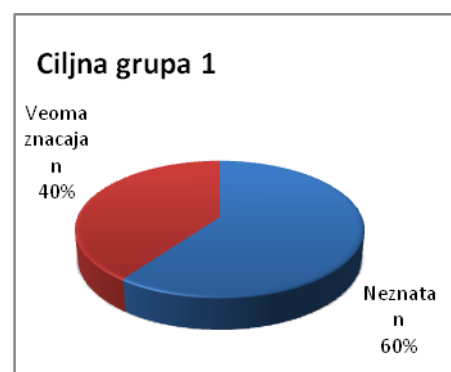
Prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, kakav je uticaj predstavnika advokatskih komora na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Neznatan	12	23.53
Veoma značajan	17	33.33
Presudan	9	17.65
Nemam saznanja o tome	13	25.49

Pitanje br. 23 (Ciljna grupa 1): Prema Vašem mišljenju, kakav je uticaj predstavnika Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine BiH na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 30.

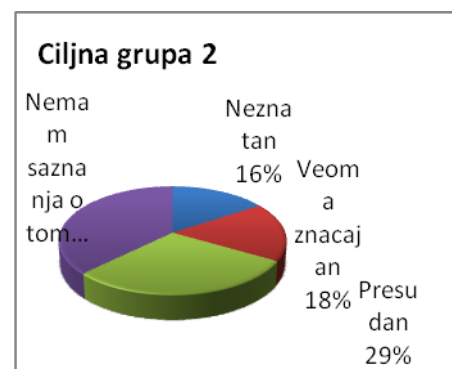
Prema Vašem mišljenju, kakav je uticaj predstavnika Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine BiH na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Neznatan	192	60
Veoma značajan	128	40
Presudan	0	0

Pitanje br. 23 (Ciljna grupa 2): Prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, kakav je uticaj predstavnika Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine BiH na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 31.

Prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, kakav je uticaj predstavnika Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine BiH na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Neznatan	8	15.69
Veoma značajan	9	17.65
Presudan	15	29.41
Nemam saznanja o tome	19	37.25

Pitanje br. 24 (Ciljna grupa 1): Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu sudova, to što u izboru sudija učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike tužilaštava i advokatskih komora?

Tabela 32.

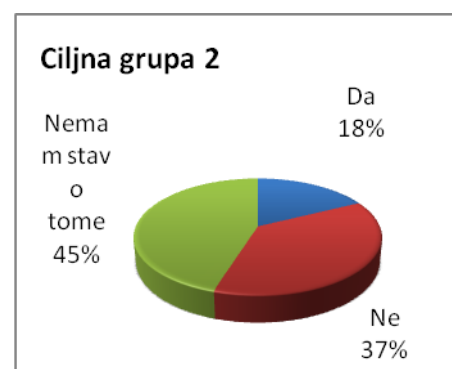
Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu sudova, to što u izboru sudija učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike tužilaštava i advokatskih komora?	N	%
Da	149	46.56
Ne	171	53.44

Pitanje br. 24 (Ciljna grupa 2): Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu sudova, to što u izboru sudija učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike tužilaštava i advokatskih komora?

Tabela 33.

Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu sudova, to što u izboru sudija učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike tužilaštava i advokatskih komora?	N	%
Da	9	17.65
Ne	19	37.25
Nemam stav o tome	23	45.10

Na pitanje koji su razlozi zbog kojih bi trebalo isključiti predstavnike tužilaštava i advokatskih komora iz postupka izbora sudija, a koji se tiču osiguranja principa nezavisnosti sudija, u pitanju br. 24 odnosno 25², ispitanici obje ciljne grupe su naveli slijedeće:

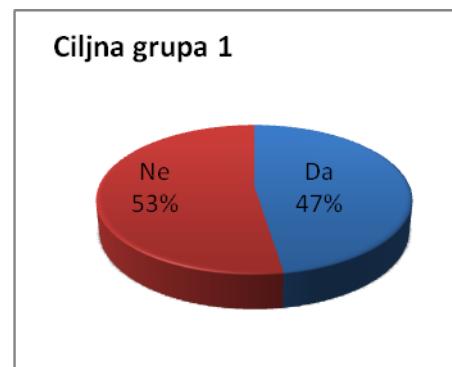
² Pitanje br. 25 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 24 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

- Zbog sukoba interesa, obzirom da se tužioci i advokati pojavljuju kao stranke u postupku;
- Zbog mogućnosti uticaja na sudije,
- Zbog subjektivnog odnosa tužioca i advokata prema radu i odlukama sudija koji se biraju u sud više instance.

Pitanje br. 25 (Ciljna grupa 1): Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu tužilaštava, to što u izboru tužilaca učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike sudova i advokatskih komora?

Tabela 34.

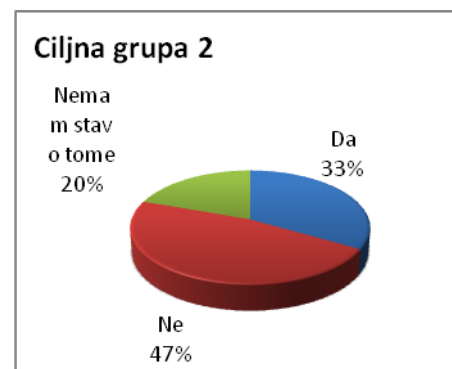
Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu tužilaštava, to što u izboru tužilaca učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike sudova i advokatskih komora?	N	%
Da	152	47.50
Ne	168	52.50

Pitanje br. 26³ (Ciljna grupa 2): Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu tužilaštava, to što u izboru tužilaca učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike sudova i advokatskih komora?

Tabela 35.

Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu tužilaštava, to što u izboru tužilaca učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike sudova i advokatskih komora?	N	%
Da	17	33.33
Ne	24	47.06
Nemam stav o tome	10	19.61

Na pitanje koji su razlozi zbog kojih bi trebalo isključiti predstavnike sudova i advokatskih komora iz postupka izbora sudija, a koji se tiču osiguranja principa nezavisnosti tužilaca, u pitanju br. 25 odnosno 27⁴, ispitanici obje ciljne grupe su naveli slijedeće:

- Zbog toga jer to negativno utiče na nezavisnost tužilaca,
- Zbog toga jer se to negativno reflektuje na primjenu stručnih kriterija u radu.

³ Pitanje br. 26 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 25 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

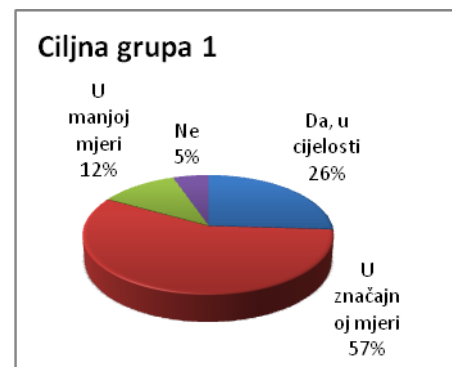
⁴ Pitanje br. 27 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 25 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

2.3.3. Efikasnost i nepristrasnost pravosuđa i odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija

Pitanje br. 26 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća normativna rješenja omogućavaju efikasnost nosilaca pravosudne vlasti u vršenju njihovih funkcija?

Tabela 36.

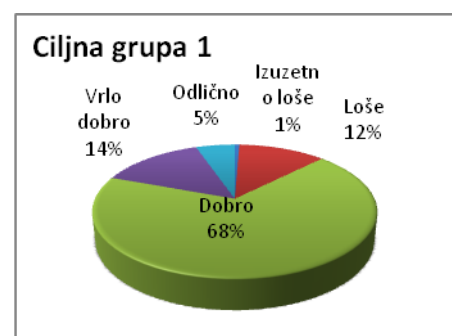
Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća normativna rješenja omogućavaju efikasnost nosilaca pravosudne vlasti u vršenju njihovih funkcija?	N	%
Da, u cijelosti	83	25.94
U značajnoj mjeri	183	57.19
U manjoj mjeri	37	11.56
Ne	17	5.31

Pitanje br. 27 (Ciljna grupa 1): Kako ocjenjujete efikasnost pravosudnih institucija u BiH?

Tabela 37.

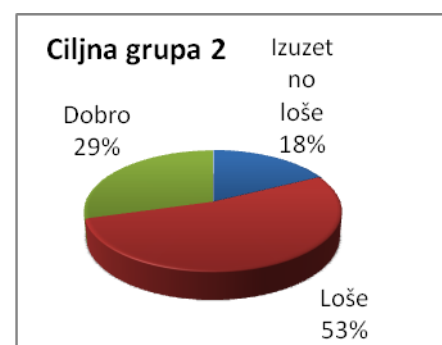
27. Kako ocjenjujete efikasnost pravosudnih institucija u BiH?	N	%
Izuzetno loše	2	0.63
Loše	38	11.88
Dobro	218	68.13
Vrlo dobro	45	14.06
Odlično	17	5.31

Pitanje br. 28⁵ (Ciljna grupa 2): Kako ocjenjujete efikasnost pravosudnih institucija u BiH?

Tabela 38.

Kako ocjenjujete efikasnost pravosudnih institucija u BiH?	N	%
Izuzetno loše	9	17.65
Loše	27	52.94
Dobro	15	29.41
Vrlo dobro	0	0
Odlično	0	0
Nemam saznanja/stav o tome	0	0

⁵ Pitanje br. 28 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 27 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

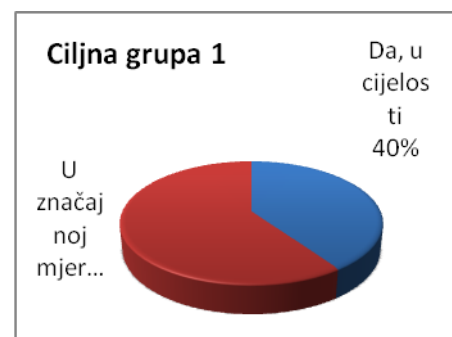
Kao ključne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju unapređenja efikasnosti pravosuđa u BiH, u pitanjima br. 28 i 29⁶, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Nepostojanje reizbora nosilaca sudske i tužilačke funkcije;
- Nedovoljno efikasan način ocjenjivanja, nagrađivanja i sankcionisanja nosilaca sudske i tužilačke funkcije;
- Neadekvatan način normiranja predmeta u CMS-u (npr. trenutno se isto vrednuju predmeti vezani za teška i složena krivična djela kao i predmeti koji se tiču jednostavnijih i, s obzirom na posljedicu, lakših krivičnih djela);
- Neadekvatan način izbora nosilaca sudskih i tužilačkih funkcija koji ne uključuje prethodnu provjeru znanja;
- Opterećivanje sudova komunalnim, izvršnim i ostalim predmetima manjeg društvenog značaja,
- Nedovoljan broj sudija.

Pitanje br. 29 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava nepristrasan i jednak odnos prema svim građanima u postupcima pred sudovima i tužilaštvima, bez obzira na bilo kakvu činjenicu koja se vezuje za njihov status u društvu?

Tabela 39.

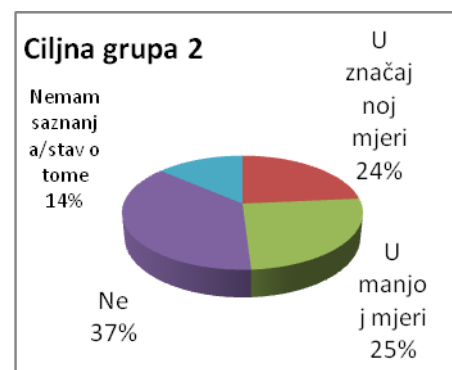
Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava nepristrasan i jednak odnos prema svim građanima u postupcima pred sudovima i tužilaštvima, bez obzira na bilo kakvu činjenicu koja se vezuje za njihov status u društvu?	N	%
Da, u cijelosti	129	40.31
U značajnoj mjeri	191	59.69
U manjoj mjeri	0	0
Ne	0	0

Pitanje br. 30 (Ciljna grupa 2): Da li su, prema Vašem mišljenju i saznanjima, sudovi i tužilaštva nepristrasni u vršenju svoje funkcije, odnosno, da li imaju jednak odnos prema građanima, bez obzira na bilo kakvu činjenicu koja se vezuje za njihov status u društvu?

Tabela 40.

Da li su, prema Vašem mišljenju i saznanjima, sudovi i tužilaštva nepristrasni u vršenju svoje funkcije, odnosno, da li imaju jednak odnos prema građanima, bez obzira na bilo kakvu činjenicu koja se vezuje za njihov status u društvu?	N	%
Da, u cijelosti	0	0
U značajnoj mjeri	12	23.53
U manjoj mjeri	13	25.49
Ne	19	37.25
Nemam saznanja/stav o tome	7	13.73

⁶ Pitanje br. 29 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 28 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

Na pitanje koji su osnovni nedostaci koje bi trebalo otkloniti u cilju unapređenja nepristrasnosti i jednakog postupanja prema građanima u postupcima pred sudovima i tužilaštvima, bez obzira na bilo kakvu činjenicu koja se vezuje za njihov status u društvu ispitanici obje ciljne grupe su, u pitanjima br. 30 i 31⁷, konstatovali da nema značajnijih nedostataka koje bi trebalo otkloniti, ali bi u praksi trebalo više angažmana na dosljednom provođenju pozitivnih normi.

Pitanje br. 31 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava pozivanje na odgovornost i procesuiranje po osnovu disciplinske odgovornosti sudija i tužilaca čiji rad se ne može smatrati efikasnim i odgovornim - ukoliko takvi postoje?

Tabela 41.

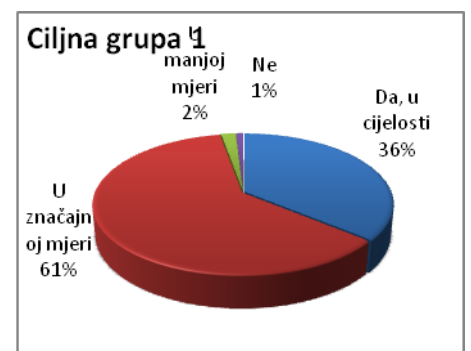
Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava pozivanje na odgovornost i procesuiranje po osnovu disciplinske odgovornosti sudija i tužilaca čiji rad se ne može smatrati efikasnim i odgovornim - ukoliko takvi postoje?	N	%
Da, u cijelosti	112	35.00
U značajnoj mjeri	164	51.25
U manjoj mjeri	39	12.19
Ne	5	1.56

Pitanje br. 32 (Ciljna grupa 1): Da li postojeća legislativa omogućava vršenje funkcije disciplinskog tužioca na adekvatan način koji podrazumijeva, između ostalog, i unapređenje nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 42.

Da li postojeća legislativa omogućava vršenje funkcije disciplinskog tužioca na adekvatan način koji podrazumijeva, između ostalog, i unapređenje nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Da, u cijelosti	115	35.94
U značajnoj mjeri	196	61.25
U manjoj mjeri	6	1.88
Ne	3	0.94

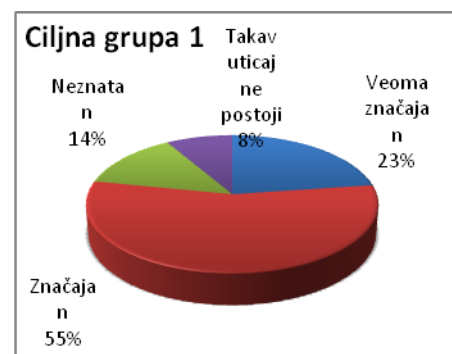

Pitanje br. 33 (Ciljna grupa 1): Uticaj Disciplinskog tužioca u vršenju njegovih funkcija na promovisanje i unapređenje nezavisnosti pravosuđa, prema Vašem mišljenju je?

⁷ Pitanje br. 31 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 30 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

Tabela 43.

Uticaj Disciplinskog tužioca u vršenju njegovih funkcija na promovisanje i unapređenje nezavisnosti pravosuđa, prema Vašem mišljenju je?	N	%
Veoma značajan	73	22.81
Značajan	177	55.31
Neznatan	43	13.44
Takav uticaj ne postoji	27	8.44

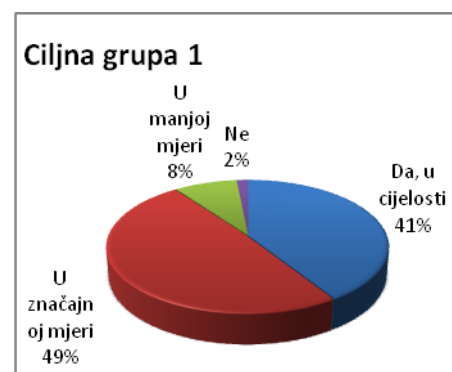
Kao ključne nedostatke normativnog i praktičnog karaktera koje bi trebalo otkloniti u cilju poboljšanja uticaja funkcije disciplinskog tužioca na unapređenja nezavisnosti pravosuđa, u pitanju br. 34, ispitanici ciljne grupe 1 su naveli:

- Nedovoljnu transparentnost disciplinskog postupka, uključujući i nepostojanje obaveze u pogledu objavljivanja odluka disciplinskog tužioca;
- Nedostatak sankcije za podnošenje lažnih prijava diskreditirajućeg karaktera disciplinskom tužiocu;
- Nedovoljno "oštri" kriteriji postupka i sankcije za povrede dužnosti sudije ili tužioca;
- Sporost u postupanju,
- Opterećenost disciplinskog tužioca te, s tim u vezi, mogućnost da se poveća broj disciplinskih tužilaca.

Pitanje br. 35 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između sudova i tužilaštava?

Tabela 44.

Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između sudova i tužilaštava?	N	%
Da, u cijelosti	131	40.94
U značajnoj mjeri	157	49.06
U manjoj mjeri	27	8.44
Ne	5	1.56

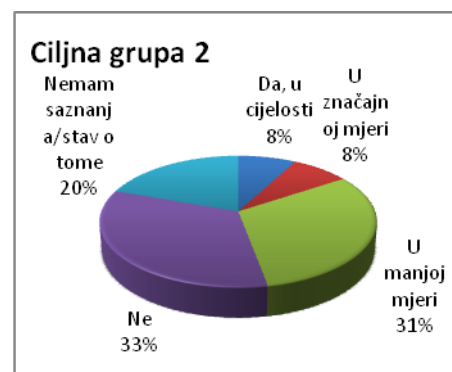

Pitanje br. 32⁸ (Ciljna grupa 2): Da li, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, postoji adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između sudova i tužilaštava?

⁸ Pitanje br. 32 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 35 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

Tabela 45.

Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između sudova i tužilaštava?	N	%
Da, u cijelosti	4	7.84
U značajnoj mjeri	4	7.84
U manjoj mjeri	16	31.37
Ne	17	33.33
Nemam saznanja/stav o tome	10	19.61

Kao osnovne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju unapređenja profesionalne saradnje i komunikacije između sudova i tužilaštava, u pitanjima 33 i 36⁹ otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su naveli potrebu intenziviranja tematskih sastanaka, okruglih stolova i sličnih manifestacija na institucionalnoj i permanentnoj osnovi, radi razmjene iskustava i diskusije o stručnim pitanjima.

Pitanje br. 37 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između tužilaštava i agencija za provođenje zakona?

Tabela 46.

Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između tužilaštava i agencija za provođenje zakona?	N	%
Da, u cijelosti	76	23.75
U značajnoj mjeri	193	60.31
U manjoj mjeri	37	11.56
Ne	14	4.38

Pitanje br. 34¹⁰ (Ciljna grupa 2): Da li, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, postoji adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između tužilaštava i agencija za provođenje zakona?

Tabela 47.

Da li, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, postoji adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između tužilaštava i agencija za provođenje zakona?	N	%
Da, u cijelosti	1	1.96
U značajnoj mjeri	15	29.41
U manjoj mjeri	22	43.14
Ne	13	25.49
Nemam saznanja/stav o tome	0	0

⁹ Pitanje br. 33 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 36 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

¹⁰ Pitanje br. 34 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 37 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

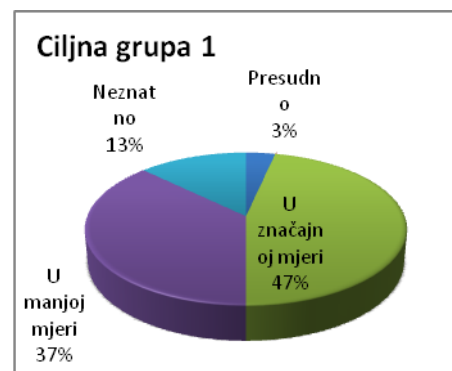
Kao osnovne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju unapređenja profesionalne saradnje i komunikacije između sudova i agencija za provođenje zakona, u pitanjima br. 35 i 38¹¹ otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su naveli:

- Nedovoljan broj zajedničkih seminara i edukacija za sudije, tužioce i agencije za sprovođenje zakona, uključujući i institucionalizirane oblike zajedničke i kontinuirane obuke uz održavanje obaveznih zajedničkih kolegija;
- Nepostojanje formaliziranih oblika saradnje kroz potpisivanje posebnih protokola o saradnji koji bi unificirala praksu postupanja u otkrivanju krivičnih djela u onom dijelu gdje to nije propisano zakonom,
- Nepostojanje obaveze niti prakse održavanja institucionaliziranih oblika komunikacije permanentnog karaktera.

Pitanje br. 39 (Ciljna grupa 1): U kojoj mjeri, prema Vašem mišljenju, normativni nedostaci koji se tiču efikasnosti institucija pravosuđa, ukoliko takvi postoje, utiču na nezavisnost sudova i tužilaštava, kao i na percepciju javnosti o ovom pitanju?

Tabela 48.

U kojoj mjeri, prema Vašem mišljenju, normativni nedostaci koji se tiču efikasnosti institucija pravosuđa, ukoliko takvi postoje, utiču na nezavisnost sudova i tužilaštava, kao i na percepciju javnosti o ovom pitanju?	N	%
Presudno	11	3.44
U značajnoj mjeri	149	46.56
U manjoj mjeri	119	37.19
Neznatno	41	12.81

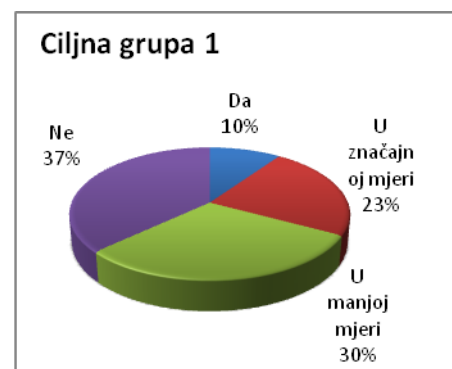

2.3.4. Finansiranje pravosuđa

Pitanje br. 40 (Ciljna grupa 1): Da li postojeći model finansiranja osigurava efikasnost i funkcionalnost pravosuđa, kao i njegovu nezavisnost?

Tabela 49.

Da li postojeći model finansiranja osigurava efikasnost i funkcionalnost pravosuđa, kao i njegovu nezavisnost?	N	%
Da	31	9.69
U značajnoj mjeri	74	23.13
U manjoj mjeri	97	30.31
Ne	118	36.88

Pitanje br. 36¹² (Ciljna grupa 2): Da li postojeći model finansiranja osigurava efikasnost i funkcionalnost pravosuđa, kao i njegovu nezavisnost?

¹¹ Pitanje br. 35 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 38 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

¹² Pitanje br. 36 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 37 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

Tabela 50.

Da li postojeći model finansiranja osigurava efikasnost i funkcionalnost pravosuđa, kao i njegovu nezavisnost?	N	%
Da	0	0
U značajnoj mjeri	2	3.92
U manjoj mjeri	9	17.65
Ne	25	49.02
Nemam saznanja/stavo tome	15	29.41

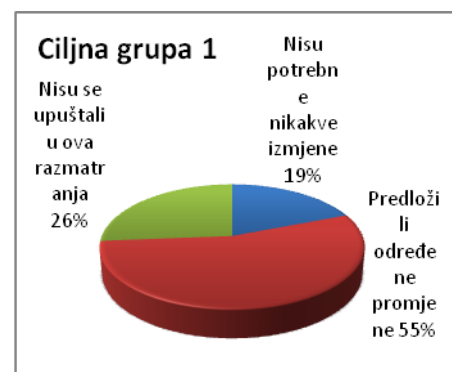
Kao osnovne nedostatke koje bi trebalo otkloniti je riječ o finansiranju pravosuđa, kako bi se osigurala nezavisnost ove grane vlasti, u pitanjima br. 37 i 40¹³, ispitanici obje ciljne grupe su naveli:

- Otkloniti postojeća rješenja koja omogućavaju presudni uticaj zakonodavne i izvršne vlasti na finansiranje pravosuđa;
- Uvođenje "nezavisnog" pravosudnog budžeta koji bi bio kreiran od strane pravosudnih institucija, sa kojim bi se obezbijedilo finansiranje sudova i tužilaštava sa jednog nivoa, uz puno uvažavanje realnih potreba,
- Ukidanje finansiranja pravosuđa sa nivoa kantona u Federaciji BiH.

Tokom istraživanja 54,64% ispitanika ciljne grupe 1 ukazalo je na određene nedostatke pravosudnog sistema pretežno normativne prirode - što je sadržano u prethodnoj analizi, te su predložene promjene istog, dok je 19,06% eksplicitno navelo da postojeći sistem, uključujući i važeći normativni okvir, predstavlja adekvatan osnov za funkcionisanje pravosuđa.

Tabela 51.

	N	%
Eksplicitno naveli stav da nisu potrebne bilo kakve izmjene postojećeg normativnog okvira	61	19,06
Predložili određene promjene	175	54,64
Nisu se upuštali u ova razmatranja	84	26,25

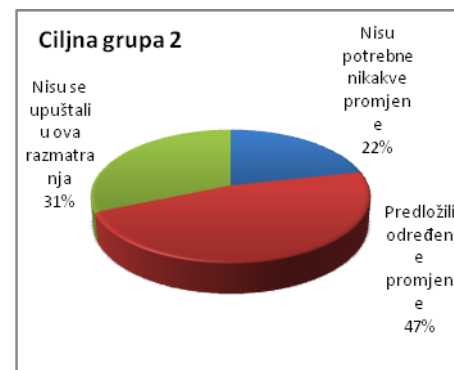

Tokom istraživanja 47,06% ispitanika ciljne grupe 2 ukazalo je na nedostatke postojećeg pravosudnog sistema - što je sadržano u prethodnoj analizi, te su predložene promjene istog, dok je 21,57% eksplicitno navelo da postojeći sistem predstavlja adekvatan osnov za funkcionisanje pravosuđa, te da ga nije potrebno mijenjati.

¹³ Pitanje br. 37 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 40 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

Tabela 52.

	N	%
Eksplicitno naveli stav da nisu potrebne bilo kakve promjene	11	21,57
Predložili određene promjene	24	47,06
Nisu se upuštali u ova razmatranja	16	31,37

3. Sekundarni izvori

U cilju realizacije projektnog zadatka analizirani su, kao sekundarni izvori, dokumenti relevantnih predstavnika međunarodne zajednice u BiH, i to Izvještaji Evropske Komisije o napretku BiH i komunikei i izjave Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira. Analizom ovih izvora, u temporalnom smislu, obuhvaćeni su oficijelni akti navedenih institucija u posljednje četiri godine.

3.1. Izvještaji o napretku Bosne i Hercegovine - oblast pravosuđa¹⁴

Izvještaj o napretku BiH u 2011. godini

U Izvještaju o napretku BiH u 2011. godini¹⁵ konstatovan je ograničen napredak u oblasti reforme pravosuđa, te je ukazano na otvaranje procesa Strukturalnog dijaloga o reformi pravosuđa. Istaknuto je da opšti nedostatak političke volje i odgovarajućeg planiranja i dalje otežava efikasnu provedbu Strategije za reformu sektora pravde planiranu za period 2009-2013. godina. Nedostaci uključuju nedovoljnu raspodjelu ljudskih i finansijskih resursa kao i slabu koordinaciju između nadležnih institucija.

Ukazano je da nezavisnost pravosuđa još uvijek nije osigurana. Upozoreno je na intenziviranje političkih pritisaka i verbalnih napada na pravosuđe, te osporavanje legitimiteta i uloge VSTV-a, Suda i Tužilaštva BiH. Iskazana je posebna zabrinutost povodom kontinuiranih pokušaja podrivanja nezavisnosti pravosudnog sistema.

Posebno je naglašena otežavajuća okolnost u pogledu pravilnog funkcionisanja pravosudnog sistema, a koja se tiče postojanja četiri odvojena pravosudna sistema (na nivou države, Republike Srpske, Federacije i njenih deset kantona i Brčko Distrikta). U tom smislu, istaknuto je da usklađivanje budžetskih postupaka i racionalizovanje nadležnosti između četrnaest nadležnih organa vlasti i dalje predstavlja problem koji ozbiljno utiče na nezavisnost pravosuđa. U Izvještaju je konstatovano da su u 2010. godini finansijski resursi izdvojeni za sudove i tužilaštva iznosili svega 0.79% od ukupnog BDP-a.

U Izvještaju za 2011. godinu istaknuto je poboljšanje rada Ureda disciplinskog tužioca, te je konstatovano smanjenje broja neriješenih predmeta. U pogledu efikasnosti, u ovom Izvještaju se navodi da je ostvaren umjeren napredak u rješavanju zaostalih predmeta, te je posebno naglašena uloga VSTV-a koje je nastavilo pružanje podrške sudovima u cilju efikasnog rješavanja ovog problema - između ostalog i osnivanjem posebne jedinice za efikasnost pravosuđa. Ovo Vijeće usvojilo je Odluku o redovnim i dodatnim sudijama kojom je povećan broj pozicija. Također su usvojene mjere za smanjenje broja zaostalih predmeta koji se tiču tužbi za neplaćene komunalne račune i predmete registracije preduzeća. U Izvještaju se navodi da je u Federaciji BiH smanjen broj zaostalih predmeta, ali je upozoreno da i dalje postoji velik broj zaostalih predmeta u cijeloj zemlji, sa približno oko 2 miliona predmeta koji još uvijek nisu uzeti u rad, od kojih se većina odnosi na neplaćene komunalne račune. U Izvještaju se, međutim, posebno upozorava na nedostatak finansijskih resursa. Ali, i pored toga konstatovan je napredak na unapređenju informacionih tehnologija u sudovima i tužilaštvima, te je povećan broj sudova i tužilaštava u cijeloj zemlji. S tim u vezi, kako se u Izvještaju navodi, usvojene su izmjene i dopune Zakona o sudovima u Federaciji BiH koje omogućavaju ponovno formiranje pojedinih

¹⁴ Za potrebe ovog istraživanja preuzeti su podaci/opservacije iz Izvještaja o napretku BiH (period 2010-2014. godina)

¹⁵ Vidi: Izvještaj o napretku BiH, SEC (2011) 1206

opštinskih sudova koji su prethodno bili ukinuti. Izvještajem se, međutim, konstatuje da u evaluiranom periodu još uvijek nije došlo do formiranja ovih sudova. Istaknuto je da Centri za edukaciju sudaca i tužilaca (CEST) u dva entiteta kontinuirano vrše aktivnosti koje se tiču obuke u oblasti pravosuđa.

U ovom Izvještaju također je konstatovan ograničeni napredak u oblasti procesuiranja maloljetnih počinitelja krivičnih djela, te je upozoreno na neujednačenost u provođenju odgovarajuće državne strategije. Ukazano je na neophodnost usvajanja revidirane državne strategije za period 2011-2014. Upozoreno je da u Federaciji BiH još uvijek nije usvojen Zakon o maloljetničkoj delinkvenciji.

U Izvještaju za 2011. godinu također je konstatovan umjeren napredak u procesuiranju velikog broja neriješenih predmeta ratnih zločina. Istaknuto je da je procesuiranje predmeta ratnih zločina na Sudu BiH na zadovoljavajućem nivou. Međutim, upozoreno je na ograničeno i neujednačeno procesuiranje predmeta ratnih zločina na sudovima u kantonima i u Brčko Distriktu. U tom smislu, nedostatak ljudskih resursa u različitim tužilaštvima, ograničeni prostorni uvjeti i nedostatka adekvatne zaštite svjedoka i službi za podršku navedeni su kao ključni razlog takvog stanja. Osim toga, u Izvještaju se konstatuje da različite prakse u primjeni različitih krivičnih zakona između sudova na različitim nivoima i dalje predstavljaju problem koji je potrebno riješiti kako bi se garantovala ravnopravnost građana pred zakonom. Pri tome je ukazano na nizak broj procesuiranih predmeta ratnih zločina koji uključuju i seksualno nasilje, te na nužnost poduzimanja dodatnih mjera na istraživanju i procesuiranju ovih zločina, kao i na jačanju zaštite žrtava i svjedoka i pružanju podrške istim. Posebno je istaknuta potreba usvajanja državne strategije za poboljšanje statusa žrtava ratnih zločina koji uključuju seksualno nasilje. Upozoreno je na rascjepkanost postojećeg pravnog okvira za zaštitu svjedoka, a odredbe koje regulišu zaštitu svjedoka tokom i nakon krivičnog postupka su ograničene i uglavnom neodgovarajuće. U tom kontekstu, ponovo je upozoreno na nedostatak ljudskih i finansijskih resursa.

Na koncu, Izvještajem o napretku iz 2011. godine konstatovano je da se razvoj nepristrasnog, nezavisnog, efikasnog i odgovornog pravosuđa, u skladu sa evropskim standardima, nalazi u ranoj fazi. Iznesen je stav da je potrebno ubrzati provedbu Strategije za reformu sektora pravde i Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, upozoreno je na rascjepkani pravni okvir na svim nivoima pravosuđa, koji opterećuje pravosuđe u zakonodavnom i finansijskom pogledu, te je ukazano na nedostatak pojednostavljenih budžetskih nadležnosti što presudno utiče na nezavisnost i efikasnost pravosuđa. Posebno je izražena ozbiljna zabrinutost povodom kontinuiranih političkih napada na pravosuđe i broj neriješenih predmeta.

Izvještaj o napretku BiH u 2012. godini

U *Izvještaju o napretku BiH u 2012. godini*¹⁶ također je konstatovan ograničen napredak u oblasti reforme pravosuđa. Prema ovom Izvještaju, Strukturalni dijalog o pravosuđu imao je pozitivan učinak na provedbu Strategije za reformu sektora pravde (SRSP) 2009-2013. Zahvaljujući većoj političkoj potpori, poboljšana je koordinacija planiranja među zainteresiranim stranama i izdvajanje adekvatnijih ljudskih i finansijskih resursa.

U Izvještaju se posebno elaboriraju aktivnosti VSTV-a na reviziji Zakona o VSTV-u, gdje je predviđeno restrukturiranje VSTV-a u sudačko i tužilačko podvijeće, zatim novi postupci zapošljavanja i sudijski nadzor na imenovanjima u skladu sa evropskim standardima nezavisnosti i profesionalnosti. Ukazano je da novi Zakon o sudovima Republike Srpske, koji je stupio je na snagu, nije usklađen sa Zakonom o VSTV-u. U ovom Izvještaju konstatovano je da i dalje postoje određeni nedostaci koji se odnose na nezavisnost i nepristrasnost. Nastavljeni su politički napadi na pravosuđe na državnom nivou i nezavisnost pravosudnog sistema još nije osigurana. Posebno je upozoreno na legislativnu aktivnost na državnom nivou, koja se tiče ukidanja Zakona o sudovima u BiH i Zakon o Tužilaštvu BiH, koja nije u skladu sa dogovorom postignutim tokom Strukturalnog dijaloga. Ponovo je istaknuta fragmentiranosti budžeta kao uzrok ugrožavanja nezavisnosti pravosuđa. U 2011. godini, ukupna finansijska sredstva dodijeljena za pravosuđe u BiH iznosila su 100 miliona eura, što predstavlja oko 0,79% BDP-a zemlje. Ukazano je na problem ustupanja predmeta zbog nedostatka kapaciteta, uključujući i ljudske resurse u Federaciji BiH.

Konstatovano je da je Ured disciplinskog tužioca postigao rezultate u smanjenju broja neriješenih predmeta i povećanju broja disciplinskih postupaka. U Izvještaju se navodi da je efikasnost u radu sudova poboljšana, odnosno da je bilo izvjesnog napretka u rješavanju neriješenih predmeta. Većina neriješenih predmeta (53% od ukupnog broja) još uvijek se odnosi se na naplatu komunalnih računa. Daljnji napredak, kako se u ovom Izvještaju navodi, postignut je u razvoju informacionog i komunikacionog sistema u cijelom pravosuđu sa proširenjem sistema za upravljanje predmetima (CMS) na sudove i tužilaštva u cijeloj zemlji. Dok je izvršena sveobuhvatna procjena potreba ulaganja u infrastrukturu sudova i tužilaštava u cijeloj zemlji, fizički uvjeti su poboljšani u nekoliko sudova na državnom i entitetskim nivoima. Upozoreno je da zbog budžetskih ograničenja, mnoge pozicije koje je VSTV utvrdio u svojim odlukama o redovnim i dodatnim sucima nisu popunjene.

¹⁶ Vidi: *Izvještaj o napretku BiH, SWD (2012) 335*

Umjeren, ali stabilan napredak, kako se u Izvještaju navodi, postignut je smanjenjem velikog zaostatka u rješavanju predmeta ratnih zločina. Provođenje Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina ubrzano je prosljeđivanjem znatno većeg broja predmeta ratnih zločina sa državnog nivoa na entitetske i Brčko Distrikt. U tom smislu, postignut je napredak zahvaljujući boljoj saradnji između sudova i tužilaštava u BiH o konačnom rješavanju nadležnosti na temelju objektivnih kriterija. U Izvještaju se dalje konstatuje da je procesuiranje ratnih zločina na Sudu BiH na zadovoljavajućem nivou. Međutim, upozorava se na potrebu povećanja kapaciteta kantonalnih i okružnih sudova nakon povećanja broja predmeta ratnih zločina koji su preneseni sa državne na druge instance. Nedostatak istražnih kapaciteta, kao i ljudskih i finansijskih resursa na svim nivoima, i dalje predstavljaju probleme koje hitno treba rješavati.

Različite prakse u vezi s primjenom različitih krivičnih zakona između sudova na različitim nivoima, kako se u Izvještaju navodi, i dalje predstavljaju problem. Primjena različitih krivičnih zakona i dalje dovodi do izricanja neujednačenih kazni. U tom smislu se upozorava da je neophodna bolja koordinacija između nadležnih instanci u pravosuđu BiH.

U ovom Izvještaju također je konstatovano da je broj procesuiranih predmeta ratnih zločina koji uključuju seksualno nasilje i dalje nizak, posebno u entitetima i Brčko Distriktu. Potrebno je ubrzati aktivnosti na istrazi i procesuiranju ovih krivičnih djela i na zaštiti žrtava i svjedoka. Kako se u Izvještaju navodi, i dalje nedostaje sveobuhvatan pristup poboljšanju statusa žrtava silovanja i seksualnog nasilja. Upozoreno je na nedostatak državnog programa za poboljšanje statusa žrtava ratnih zločina koji uključuju seksualno nasilje. U Izvještaju se upozorava da su programi zaštite svjedoka i usluga podrške neujednačeni, iako postoji određeni napredak povezan s procesom prosljeđivanja predmeta ratnih zločina sa državnog na druge nivoe. U Izvještaju se također upozorava da je postojeći pravni okvir neadekvatan i fragmentiran, te da se u velikoj mjeri razlikuje između okružnih i kantonalnih sudova i tužilaštava.

Zaključeno je da je postignut ograničen napredak u oblasti reforme pravosudnog sistema. Tokom Strukturiranog dijaloga o pravosuđu pokazan je konstruktivan stav prema potrebi sveobuhvatne reforme pravosuđa koja se temelji na preuzimanju odgovornosti domaćih vlasti u ovom procesu kao i u provedbi Strategije za reformu sektora pravde i Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina. Konstatovano je uvođenje daljih mjera za smanjenje broja neriješenih predmeta, posebno komunalnih. Posebno je upozoreno da nedostatak istražnih kapaciteta i odgovarajućih resursa presudno utiče na smanjenje zaostatka u rješavanju predmeta ratnih zločina. Ukazano je da neusklađena primjena krivičnih zakona u cijeloj zemlji i rascjepkanost organizacije i budžeta ostaju problemi koje treba rješavati. Izražena je zabrinutost zbog političkih napada koji i dalje ugrožavaju nezavisnost pravosuđa.

Izvještaj o napretku BiH u 2013. godini

*U Izvještaju o napretku BiH u 2013. godini*¹⁷, na prvom mjestu, konstatovano je da je Strukturalni dijalog o pravosuđu između EU i BiH dao konkretne rezultate, uz rastući broj preporuka koje su ili u potpunosti ispunjene ili je njihova realizacija na dobrom putu. Međutim, kako se u ovom Izvještaju navodi, provođenje Strategije za reformu sektora pravde 2009-2013. i dalje je ograničeno. Posebno se izražava zabrinutost povodom prijedloga određenih političkih stranaka kojim se, prema stavu navedenom u Izvještaju, politizira oblast pravosuđa u na način koji podrazumijeva političku kontrolu pri izboru tužilaca.

U Izvještaju se dalje elaborira legislativna aktivnost na državnom nivou, odnosno Nacrt zakona o sudovima BiH, koji predviđa uspostavljanje apelacionog suda na državnom nivou, odvojeno od prvostepenog suda, u skladu sa preporukama Evropske komisije i Venecijanske komisije Vijeća Evrope. Ističe se da je potrebno poboljšati dosljednost u primjeni krivičnog materijalnog prava u pravosuđu na državnom nivou i drugim instancama širom zemlje. U Izvještaju se konstatuje da izmjene i dopune Zakona o sudovima Republike Srpske, kojima se osigurava usklađenost sa prerogativima VSTV-a, a na osnovu pojašnjenja datih u okviru Strukturalnog dijaloga, još uvijek čekaju na konačno usvajanje od strane Narodne skupštine.

U ovom Izvještaju također se konstatuje prisustvo nedostataka u pogledu nezavisnosti i nepristrasnosti pravosuđa te, s tim u vezi, nastavak političkih napada na pravosuđe. Finansijska ograničenja i prekomjerno usitnjavanje budžetskih nadležnosti, kako se u Izvještaju navodi, i dalje ugrožavaju nezavisnost pravosuđa. U tom smislu, navodi se da proces racionalizacije budžetskih nadležnosti pokrenut kroz Strategiju za reformu sektora pravde još uvijek ne daje rezultate. U Izvještaju se dalje upozorava da su preporuke VSTV-a u pogledu otvaranja novih sudova samo djelomično ispoštovane, te da je potrebno osigurati održivost ovog procesa.

U Izvještaju je konstatovan porast broja pritužbi na rad nosilaca pravosudnih funkcija. Kako se u Izvještaju navodi, porastao je broj disciplinskih postupaka koje je pokrenuo Ured disciplinskog tužioca, ali je mogućnost djelotvornog rješavanja predmeta i primjene odgovarajućih sankcija i dalje ograničena. U tom smislu, Izvještajem je utvrđeno smanjenje prosječnog vremena potrebnog za rješavanje pritužbi (ovaj prosjek smanjen je sa 306 na 240 dana).

¹⁷ Vidi: Izvještaj o napretku BiH, SWD (2013) 415

U pogledu smanjenja broja neriješenih predmeta, sudovi su izradili planove za smanjenje njihovog broja. Upozoreno je da rastući broj neriješenih predmeta koji se odnose na neplaćene račune za komunalne usluge i dalje predstavlja značajan teret za pravosuđe. Kako se u Izvještaju navodi, ovi predmeti sada čine skoro 80% svih neriješenih predmeta širom zemlje, odnosno 1,8 od 2,3 miliona predmeta.

U Izvještaju se dalje konstatuje potpuna funkcionalnost pravosudnog informacionog i komunikacionog sistema, što predstavlja doprinos procesu strateškog planiranja i odlučivanja. Kako se u Izvještaju navodi, uveden je jedinstveni sistem za upravljanje ljudskim resursima u sudovima i tužilaštvima, što omogućava veću efikasnost u postupku imenovanja, planiranju i upravljanju ljudskim resursima.

U Izvještaju se upozorava da odluke VSTV-a o imenovanjima redovnih i dodatnih sudija još uvijek nisu na odgovarajući način praćene od strane vlasti, zbog budžetskih ograničenja. Međutim, odobren je angažman 13 dodatnih tužilaca u Tužilaštvu BiH. Konstatovano je poboljšanje fizičkih uslova u više sudskih zgrada kako na entitetskom tako i na državnom nivou, ali je naglašena potreba za daljim poboljšanjem infrastrukture. Entitetski centri za edukaciju sudija i tužilaca pružaju obuku u oblasti pravosuđa, te je uveden i sistem učenja na daljinu.

Povodom odluke Evropskog suda za ljudska prava u slučaju Maktouf i Damjanović protiv BiH, u Izvještaju se konstatuje da su relevantni subjekti konačno počeli sa razmatranjem nepodudarne prakse sudova na različitim nivoima u pogledu primjene različitih krivičnih zakona. Osim toga, kako se u Izvještaju navodi, primjena različitih krivičnih zakona u predmetima ratnih zločina i dalje rezultira neujednačenim kaznama.

U Izvještaju je konstatovano smanjenje broja neriješenih predmeta ratnih zločina. U tom smislu, kako se u Izvještaju navodi, došlo je do prekretnice u provođenju Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, gdje entitetsko pravosuđe i pravosuđe Brčko Distrikta progresivno radi na rješavanju predmeta prenesenih sa državnog nivoa. U Izvještaju se, međutim, konstatuje potreba za osiguranjem neophodnih materijalnih i ljudskih kapaciteta, kako bi se osiguralo blagovremeno i djelotvorno procesuiranje prenesenih predmeta. Upozorava se da je zaštita svjedoka i dalje slaba karika u osiguravanju pouzdanih dokaza. U tom smislu, u Izvještaju se navodi da je Vijeće ministara usvojilo Nacrt zakona o programu zaštite svjedoka, te da je isti uputilo u parlamentarnu proceduru.

U ovom Izvještaju se konstatuje napredak u pogledu procesuiranja ratnih zločina sa elementima seksualnog nasilja na državnom i entitetskom nivou, ali se upozorava i na potrebu ka jačanju napora usmjerenih na istrage i procesuiranja ovih zločina. Također se upozorava da su materijalni i infrastrukturni kapaciteti u sudovima neujednačeni, te da ovo pitanje treba pod hitno riješiti. Potrebno je osigurati i sveobuhvatan pristup poboljšanju položaja žrtava silovanja i seksualnog nasilja. U Izvještaju se dalje konstatuje da još uvijek nije usvojen državni program za unapređenje položaja žrtava ratnih zločina sa elementima seksualnog nasilja.

Što se tiče pružanja besplatne pravne pomoći u građanskim i upravnim predmetima, kako se u Izvještaju navodi, obezbijeđen je širi pristup mreži pružalaca besplatne pravne pomoći putem interneta, te su agencije za besplatnu pravnu pomoć formirane u još tri kantona u Federaciji, čime se ukupan broj popeo na sedam. Upozoreno je da je sistem besplatne pravne pomoći i dalje fragmentiran i neuređen u tri kantona. U tom smislu se u Izvještaju upozorava da Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći na nivou države još uvijek nije usvojen.

U cjelini gledano, kako je konstatovano Izvještajem, ostvaren je ograničen napredak u reformi pravosudnog sistema. Posebno se naglašava niz pozitivnih rezultata koji su proizašli iz Strukturalnog dijaloga. Međutim, kako se u Izvještaju navodi, određene političke inicijative za reformu pravosudnog sistema izvan okvira Strukturalnog dijaloga, kao što je prijedlog za politizaciju imenovanja, izazivaju zabrinutost. Upozorava se na veliki broj neriješenih predmeta, iako je konstatovan napredak u tom pogledu. Pozitivan trend u rješavanju predmeta ratnih zločina, koji je konstatovan Izvještajem, ometen je nedostatkom ljudskih i finansijskih resursa na svim nivoima - na što se posebno upozorava. Također se upozorava da je ujednačavanje različite sudske prakse u primjeni krivičnih zakona i smanjenje budžetske fragmentacije još uvijek na niskom nivou. U ovom Izvještaju, izražava se zabrinutost ugrožavanjem nezavisnosti i odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija pokušajima političkih stranaka da ostvare svoj uticaj. Posebno je naglašena potreba za rješavanjem problema rascjepkanosti zakonskog i institucionalnog okvira u oblasti pristupa pravdi.

Izvještaj o napretku BiH u 2014. godini¹⁸

Strukturalni dijalog o reformi pravosuđa, kako se navodi u Izvještaju o napretku BiH u 2014. godini, proširen je na druga pitanja vladavine prava. Ovaj dijalog, kako je navedeno, predstavlja održiv proces izgradnje povjerenja i donosi pozitivne rezultate u oblastima regionalne suradnje, procesuiranja ratnih zločina, profesionalnosti i efikasnosti pravosuđa. U Izvještaju se konstatuje da je djelimično provedena Strategija za reformu sektora pravde (2009-2013.), a postupak odobrenja naredne strategije i akcionog plana za period 2014-2018. je u toku. Dalje se elaborira legislativna aktivnost na nivou države te se, u tom smislu navodi da je Ministarstvo pravde BiH završilo nacrt zakona o VSTV-u kojeg je pregledala Venecijanska komisija, povodom

¹⁸ Vidi: Izvještaj o napretku BiH, SWD (2014) 305

čega je usvojeno i posebno mišljenje. Posebno se upozorava na politizaciju postupaka imenovanja članova Vijeća i glavnih tužilaca na svim nivoima uslijed involviranja izvršne i zakonodavne vlasti.

Zakon o sudovima Republike Srpske, kako se u Izvještaju navodi, još uvijek nije usklađen sa prerogativima VSTV-a. Posebno je ukazano na aktivnosti Ministarstva pravde u pogledu finaliziranja nacrtu Zakona o Tužilaštvu BiH, te Zakona o sudovima BiH koji predviđa osnivanje posebnog apelacionog suda na državnom nivou, te se upozorava da je u tom smislu prijeko potrebno postizanje političkog konsenzusa. U Izvještaju je konstatovan određeni napredak u usklađivanju i konsekventnoj primjeni materijalnog krivičnog prava na državnom nivou i drugim instancama u cijeloj zemlji. U ovom Izvještaju posebno su konstatovani stalni pritisci koji proizvode nedostatke u pogledu nezavisnosti i nepristranosti pravosuđa. Kako se navodi, politički krugovi vrše kontinuiran pritisak kada je u pitanju procesuiranje ratnih zločina, uključujući i provedbu presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Maktouf i Damjanović protiv BiH.

Posebno se upozorava na fragmetiranost budžetskog finansiranja sudova i tužilaštava u BiH, posebno u Federaciji BiH, te se ukazuje na deficit u pogledu kapaciteta za planiranje unutar budžetskih institucija. Optimiziranje budžetskih nadležnosti, kako se u Izvještaju navodi, ostaje ključni strukturni cilj radi veće efikasnosti u raspodjeli resursa i nezavisnosti cijelog sektora. Konstatovano je određeno minimalno povećanje ukupnog budžeta za pravosuđe u 2013. godini u visini od 110 miliona eura, što predstavlja 0,82% BDP-a zemlje. Konstatovano je da zbog budžetskih ograničenja nije bilo moguće popuniti 13% pozicija za redovne i rezervne sudije, kao ni za tužioce na svim nivoima u zemlji, te su posebno istaknute aktivnosti VSTV-a na poduzimanju sveobuhvatne analize kako bi se postigao optimalan broj izvršilaca. U pogledu aktivnosti Ureda disciplinskog tužioca, u Izvještaju se navodi da je ovaj Ured zaprimio veći broj pritužbi protiv nosilaca pravosudnih funkcija, posebno tužilaca. Konstatovano je smanjenje broja neriješenih predmeta, te kraće vrijeme potrebno za rješavanje predmeta. Istovremeno je zabilježeno povećanje broja disciplinskih postupaka pokrenutih po službenoj dužnosti zbog nastupanja zastare (ukupno 50% od svih disciplinskih postupaka). Od 18 disciplinskih postupaka, kako se u Izvještaju navodi, okončano je 17 i izrečene su disciplinske mjere. Pri tome je upozoreno da trenutni pravni okvir ne predviđa adekvatne disciplinske mjere protiv nezakonitog postupanja nosilaca pravosudnih funkcija. U Izvještaju se bilježi usvajanje Pravilnika o sukobu interesa za članove VSTV-a.

U pogledu efikasnosti pravosuđa, u Izvještaju je konstatovan napredak u smanjenju broja neriješenih predmeta, nakon provođenja niza mjera i tehničke reforme od strane VSTV-a i drugih relevantnih aktera. Sudovi su, kako se navodi, izradili planove za smanjenje broja neriješenih starih predmeta u skladu sa usvojenim sudskim normama. Pri tome je zabilježeno da je ukupno sedam sudova u 2013. godini ostvarilo postavljeni cilj u smislu podizanja nivoa ažurnosti. I u ovom Izvještaju, ponovo je ukazano da komunalni predmeti predstavljaju opterećenje za pravosuđe (kako se navodi, ovi predmeti čine 79% neriješenih predmeta - ukupno - 1,709 miliona). Zabilježen je porast produktivnosti rada sudova je za 9% u 2013. u odnosu na 2012. godinu, dijelom zahvaljujući provođenju pravilnika sa predloženim normama za rad sudija i stručnih saradnika u sudovima. Prema preporuci iz Strukturalnog dijaloga o pravosuđu, kako se u Izvještaju navodi, uspostavljena je saradnja sa entitetskim notarskim komorama u smislu prenošenja pojedinih sudskih nadležnosti na notare u cilju umanjenja pritiska na prvostepene sudove.

U Izvještaju se dalje konstatuje da je pravosudni informacioni i komunikacioni sistem potpuno funkcionalan u cijeloj zemlji. U sistemu za automatsko upravljanje premetima (CMS) u sudovima i tužilaštvima, kako se u Izvještaju navodi, registrovano je 3,9 miliona predmeta, i sistem sada automatski generiše izvještaje o radu, što predstavlja doprinos procesu strateškog planiranja i odlučivanja. U tom smislu, bilježi se i uvođenje posebnog alata koji omogućava svim stranama u postupku da dobiju informacije o predviđenom trajanju njihovog sudskog postupka - što predstavlja značajno unapređenje. Uvođenjem jedinstvenog sistema za upravljanje ljudskim resursima u sudovima i tužilaštvima, kao se u Izvještaju konstatuje, omogućena je veća efikasnost u postupku imenovanja, planiranja i upravljanja ljudskim resursima.

Zabilježeno je poboljšanje fizičkih uvjeta rada u nekoliko sudova i tužilaštava u entitetima, posebno u pogledu mjera zaštite svjedoka. Konstatovano je uvođenjem digitalne audio i video opreme u brojnim sudovima i tužilaštvima čime su ispunjeni tehnički preduvjeti za efikasnije procesuiranje predmeta ratnih zločina i organiziranog kriminala, kao i za primjenu mjera zaštite svjedoka. S tim u vezi, kako se u Izvještaju navodi, izvjesno je smanjenje troškova postupka, te su stvoreni uvjeti za skraćivanje trajanja postupaka. Međutim, u Izvještaju se upozorava da je sudsku i tužilačku infrastrukturu potrebno dodatno poboljšati.

U Izvještaju se dalje navodi da Centri za edukaciju sudaca i tužilaca u dva entiteta nastavljaju sa pružanjem usluga nosiocima pravosudnih funkcija. Međutim, istovremeno se upozorava na neophodnost institucionalne reforme centara za obuku kako bi se unaprijedila organizacija i sadržaj obuke. U tom smislu, u Izvještaju se konstatuje da je VSTV uspješno završio testnu fazu novih postupaka koji regulišu pristup karijeri u pravosuđu. U Izvještaju su iznesena očekivanja da će novi sistem konkursa u vidu pismenog ispita za sve kandidate za pravosudne funkcije i sistematizacija strukturiranih intervjua, uključujući i interna napredovanja, povećati objektivnosti i transparentnost u zapošljavanju na osnovu zasluga i kvalifikacija. I ovim Izvještajem je zabilježen kontinuiran napredak u oblasti procesuiranja i rješavanja velikog broja akumuliranih predmeta ratnih zločina. Međutim, istovremeno se ukazuje na nezadovoljavajuću dinamiku provođenja Državne strategije za rad

na predmetima ratnih zločina. Konstatovano je unapređenje ljudskih kapaciteta tužilaštava u cijeloj zemlji, te su i materijalni uvjeti za rad značajno poboljšali kroz međunarodnu pomoć. Posebno se upozorava da je potrebno hitno riješiti pitanje dostatnog finansiranja odgovarajućeg broja kadrova u tužilaštvima i sudovima. U tom smislu, također se upozorava da nadležna tijela nisu uspjela izdvojiti sredstva potrebna za dovršetak infrastrukture za podršku.

U ovom Izvještaju ponovo je ukazano na problem neusklađenosti sudske prakse zbog primjene različitih krivičnih zakona nakon presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Maktouf i Damjanović protiv BiH, te je konstatovano pokretanje rasprave o ovom pitanju, uz uvođenje nove sudske prakse u predmetima ratnih zločina protiv civilnog stanovništva i genocida. Bilježi se i institucionalizacija redovnih konsultacija između najviših pravosudnih institucija što je, kako se u Izvještaju navodi, dovelo je do osnivanja tri potpuno funkcionalna vijeća sastavljena od najviših sudskih instanci nadležnih za osiguranje usklađenosti u krivičnim, građanskim i upravnim pitanjima. U posmatranom periodu u Izvještaju se bilježi i unapređenje procesuiranja predmeta ratnih zločina koji uključuju seksualno nasilje, te je pokazana spremnost vlasti da osiguraju pravdu za preživjele žrtve seksualnog nasilja. Međutim, kako se upozorava, istrage i procesuiranje ovih zločina treba maksimalno intenzivirati, imajući u vidu da je ukupan broj optužnica za seksualno nasilje mali u odnosu na rasprostranjenost tih zločina tokom sukoba. Posebno je iskazana potreba za osiguranje sveobuhvatnog pristupa poboljšanju položaja žrtava silovanja i seksualnog nasilja, te se u Izvještaju upozorava da državni program za unapređenje položaja žrtava ratnih zločina sa elementima seksualnog nasilja još uvijek nije usvojen.

Konstatovan je kontinuiran napredak u pogledu mjera zaštite svjedoka, prvenstveno zahvaljujući međunarodnoj finansijskoj pomoći, te su unaprijeđeni materijalni kapaciteti, postupak zapošljavanja pomoćnog osoblja u sudovima i tužilaštvima je u toku, te je usvojen nacrt zakona o programu zaštite svjedoka. U Izvještaju se konstatuje umjereni napredak kada je riječ o pristupu pravdi, ali se upozorava da jednakost po pitanju prava, kriterija i postupaka nije ravnomjerno zajamčena. Što se tiče besplatne pravne pomoći, kako se u Izvještaju navodi, rizik od diskriminacije i dalje izaziva ozbiljnu zabrinutost zbog fragmentiranog i neusklađenog sistema. U posmatranom periodu bilježi se osnivanje agencije za besplatnu pravnu pomoć u još jednom kantonu Federacije BiH, čime se ukupan broj popeo na osam. Međutim, upozorava se da sistem besplatne pravne pomoći još uvijek nije regulisan u dva kantona i u Federaciji, kao i na nepostojanje Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći na državnom nivou koji još uvijek nije usvojen. Bilježi se nastavak pružanja besplatne pravne pomoći od strane organizacija civilnog društva, te se upozorava da njihova uloga nije dosljedno priznata niti čak regulisana u zemlji. Bez obzira na to, konstatovan je kontinuirani napredak u pogledu pružanja besplatne pravne pomoći.

Na osnovu navedenog, u Izvještaju se konstatuje mali napredak u oblasti reforme pravosudnog sistema te se naglašava da je Strukturalni dijalog o pravosuđu važna platforma za postizanje konsenzusa o reformi pravosuđa. Posebno se upozorava da reforma pravosuđa na državnom nivou predstavlja prioritet. Nova strategija za reformu sektora pravde je pripremljena, ali se čeka na konačno političko odobrenje. U ovom Izvještaju je zabilježen uspjeh kada je riječ o pokretanju mjera za smanjenje zaostatka u rješavanju predmeta, ali se upozorava da je ovaj zaostatak je i dalje velik, prvenstveno radi tzv. komunalnih predmeta. Posebno je upozoreno na zaostatak u rješavanju predmeta ratnih zločina. Zabilježen je djelimični napredak kada je riječ o rješavanju problema nedostatka ljudskih resursa, ali se upozorava na potrebu osiguranja održivosti kroz pravilno planiranje i izdvajanje odgovarajućih sredstava. U posmatranom periodu nije zabilježen nikakav napredak kada je riječ o smanjenju budžetske fragmentacije pravosuđa, koja je označena kao uzrok koji negativno utiče na nezavisnost pravosuđa. Konstatovana je potreba za daljim jačanjem disciplinskih mehanizama, uključujući i adekvatno normiranje sukoba interesa. Posebno je ukazano da Zakon o sudovima Republike Srpske treba uskladiti sa preporukama Strukturalnog dijaloga o pravosuđu.

3.2. Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira-komunikei i izjave¹⁹

Vijeće za implementaciju mira u posmatranom periodu kontinuirano je pratilo rad pravosudnih institucija u BiH. Upravni odbor ove institucije u svojim komunikeima bez izuzetka je podsjećao na važnost i ulogu nezavisnog i efikasnog pravosuđa u demokratskom društvu. Tako, u Komunikeu od 30.03.2011. godine Upravni odbor Vijeća za provedbu mira upozorio je na prioritetnost borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala, te na potreban nivo dosljednosti u smislu proaktivnog provođenja istraga i krivičnog gonjenja na svim nivoima. S tim u vezi, Upravni odbor pozvao je nadležne pravosudne institucije da osiguraju adekvatno djelovanje u tom pravcu.

U Izjavi od 15.04.2011. godine, donesenoj povodom odluke Narodne skupštine Republike Srpske o raspisivanju referenduma o Sudu i Tužilaštvu BiH, Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira iskazao je odlučnu podršku pravosudnim institucijama na državnom nivou. Upravni odbor osudio je ovakve pokušaje entitetskih organa upozoravajući da se ovakvim radnjama podrija princip vladavine zakona. Pri tome je

¹⁹ Za potrebe ovog istraživanja, sadržaj i stavovi sadržani u komunikeima i izjavama Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira preuzeti su sa zvanične web-stranice OHR-a (vidi: <http://www.ohr.int/>)

posebno naglašeno da je efikasan, nezavisan i nepristrasan pravosudni sistem od presudnog značaja za konsekventno provođenje i poštivanje ovog principa, što ujedno predstavlja suštinski element funkcionalnog demokratskog društva. Upravni odbor je posebno istakao da efikasno i nezavisno pravosuđe predstavlja osnovni preduvjet za uspješnu integraciju u EU i euroatlantske integracije, te je istaknuto da je to ujedno i interes svih građana u BiH. U Komuniqueu od 07.07.2011. godine, Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira pozdravio je odluku Narodne skupštine Republike Srpske o povlačenju odluke o raspisivanju referenduma o Sudu i Tužilaštvu BiH, te je pozdravljen početak Strukturalnog dijaloga o pravosuđu pod vodstvom EU. Upravni odbor izrazio je ovom prilikom podršku preporukama sa prvog sastanka u vezi sa potrebom da se do kraja dovede implementacija državne strategije za procesuiranje ratnih zločina i reformu pravosudnog sektora. Ovom prilikom, između ostalog, izražena je bezrezervna podrška pravosudnim institucijama BiH u kontekstu integracije u EU i NATO.

U Izjavi od 17.02.2012. godine, ambasadori Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira, izuzev Rusije, ponovo su iskazali nedvojbenu podršku svim pravosudnim institucijama BiH. Pri tome je istaknuto da je profesionalan, nepristran, nezavisan i odgovoran pravosudni sistem od temeljnog značaja za učvršćivanje vladavine prava u zemlji, što predstavlja suštinski element funkcionalne demokratije. Posebno je izražena zabrinutost u pogledu pokušaja opstruiranja efektivnog funkcionisanja pravosuđa - naročito pravosudnih institucija na državnom nivou te su, u tom smislu, pozvani svi organi vlasti u BiH da se suzdrže od postupaka ili izjava koji bi mogli dovesti do politizacije koncepta pravde, te da pruže svu podršku neophodnu za dalje jačanje pravosuđa na državnom nivou i za reafirmiranje njegovog kredibiliteta u očima građana. Još jednom je iskazana podrška Strukturalnom dijalogu o pravosuđu koji predstavlja jedini održiv forum za usklađivanje pravosudnog sistema BiH s pravnom stečevinom EU (*acquis communautaire*) s ciljem da se osigura efektivnije, modernizirano i konsolidirano funkcioniranje postojećeg pravosudnog sistema i svih njegovih institucija, te da se omogući neometano napredovanje u ostvarivanju programa vezanog za EU nakon što započnu pregovori o članstvu.

U Komuniqueu od 23.05.2012. godine Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira ponovio je svoju podršku državnim pravosudnim institucijama i pozdravio Strukturalni dijalog između BiH i EU o reformi pravosuđa. Upravni odbor pozvao je sve strane da u cijelosti sudjeluju u procesu usmjerenom na poboljšanje rada pravosudnih institucija u cijeloj BiH. U Komuniqueu od 30.11.2012. godine, Upravni za implementaciju mira ponovo je istakao svoju punu podršku nezavisnom, efikasnom, nepristrasnom i profesionalnom pravosudnom sistemu u cijeloj BiH. Upravni odbor posebno je pozdravio aktivnosti koje su provedene u kontekstu Strukturalnog dijaloga između EU i BiH o pravosuđu i podsjetio nadležne vlasti da su se obavezale da sve moguće zakonodavne i institucionalne promjene unutar pravosudnog sistema moraju biti razmotrene unutar ovog okvira. Posebno je naglašena važnost podrške pravosudnim organima na državnom nivou te su pozvane sve institucije domaće vlasti da pruže punu podršku ovim organima i zaštite napredak koji je do sada postignut, između ostalog i na način što će osigurati provođenje planova o tranziciji na koje su se ranije obavezali. Posebno je istaknut doprinos međunarodnih sudija, tužilaca i savjetnika razvoju Suda i Tužilaštva BiH.

U Komuniqueu od 23.05.2013. godine Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira pozvao je sve nadležne organe da udvostruče napore na zaštiti i unapređenju vladavine prava i borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala u BiH. Upravni odbor apelovao je na sve relevantne nivoe vlasti da odobre dovoljno sredstava iz svojih budžeta radi procesuiranja predmeta ratnih zločina. U Komuniqueu od 05.12.2013. godine, Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira još jednom je ponovio svoju punu podršku nezavisnom, efikasnom, nepristrasnom i profesionalnom pravosudnom sistemu na svim nivoima u BiH i osudio pokušaje vršenja političkog pritiska i utjecaja na ove institucije. Upozoreno je da se provedba odluke Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Maktouf/Damjanović ne bi se trebala zloupotrebjavati u političke svrhe. Posebno je naglašena važnost procesuiranja osumnjičenih za ratne zločine i genocid, te je ponovo naglašen značaj Strukturalnog dijaloga o pravdi između BiH i EU. Upravni odbor je posebno iskazao svoju zabrinutost zbog kontinuiranih napora usmjerenih na ugrožavanje autoriteta državnih pravosudnih institucija.

U Komuniqueu od 22.05.2014. godine, Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira ponovo je ukazao da jačanje vladavine prava predstavlja prioritet. Upozoreno je da ratni zločini i korupcija, posebno na visokom nivou, moraju biti temeljito istraženi i procesuirani, te da se sudske odluke na svim nivoima moraju provoditi bez odlaganja. Upravni odbor istakao je da treba nastaviti sa procesom unapređivanja funkcionalnosti pravosudnih institucija na svim nivoima, između ostalog i kroz Strukturalni dijalog o pravosuđu, uz izražavanje zabrinutosti zbog kontinuiranih pokušaja diskreditacije autoriteta državnih pravosudnih institucija. U Komuniqueu od 10.12.2014. godine, Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira pozvao je domaće pravosudne institucije da krivično gone slučajeve korupcije na visokom nivou, efikasno procesuiraju ratne zločine u skladu s domaćim strategijama, pri čemu prioriteti treba da budu najsloženiji i najozbiljniji slučajevi, a težište na kvaliteti umjesto na broju optužnica. Upravni odbor posebno je pozvao domaće pravosudne institucije da poštuju pravila za sprečavanje sukoba interesa u sudskim imenovanjima u VSTV-u.

Položaj pravosudne grane vlasti, nezavisnost i izbor nosilaca pravosudnih funkcija

U dijelu ankete, namijenjene za nosioce pravosudnih funkcija u sudovima i tužilaštvima (ciljna grupa 1), položaj pravosudne grane vlasti ocijenjen je kao dobar (74,69%), dok je mali broj ispitanika položaj pravosuđa ocijenio kao loš (12,19%). Ispitanici koji su obuhvaćeni ciljnom grupom 2 (nevladine organizacije, mediji i advokati) bili su podijeljeni kada je riječ o njihovom stavu povodom položaja pravosudne grane vlasti, te su najvećim dijelom ovaj položaj ocijenili dobrim (25,49%) i vrlo dobrim (21,57%), dok je značajan broj ispitanika koji pripadaju ovoj ciljnoj grupi (35,29%) položaj pravosudne grane vlasti ocijenio lošim. Za dalja razmatranja značajno je napomenuti da su anketna pitanja za ciljnu grupu 1 u pravilu stručne naravi, i tiču se nedostataka pretežno normativnog karaktera i problema u praksi koji dovode ili bi mogli dovesti do negativnih pojava u funkcionisanju pravosudnog sistema.

Anketa za ciljnu grupu 2 usklađena je sa činjenicom da, u pravilu, ispitanici ove grupe, isključujući advokate, nisu ili ne moraju biti pravno stručna lica koja poznaju normativni okvir funkcionisanja pravosuđa, te probleme u praksi sudova i tužilaštava stručne prirode. Stoga je ova anketa prilagođena toj činjenici, sa namjerom ispitivanja percepcije ispitanika ove ciljne grupe u pogledu procesa, odnosno postupaka koji se tiču problematike stručne naravi ispitivane u anketi za ciljnu grupu 1. Analizom uporednih/odgovarajućih odgovora na pitanja iz ove dvije ankete koja su međusobno vezana predmetom ispitivanja (položaj pravosudne grane vlasti, nezavisnost i izbor nosilaca pravosudnih funkcija) može se zaključiti da postoji značajan nivo diskrepance kada je riječ o ispitivanoj problematici kada su ove dvije ciljne grupe u pitanju. Tako, značajna većina ispitanika ciljne grupe 1 smatra da postojeći normativni okvir osigurava nezavisnost nosilaca pravosudnih funkcija, sprečava uticaj izvršne i zakonodavne vlasti i nosilaca pravosudnih funkcija na izbor sudija i tužilaca. Većina ispitanika ove ciljne grupe također smatra da postojeća legislativa omogućava poštivanje stručnih referenci pri izboru sudija i tužilaca, te je stav većine da su postojeći uslovi za izbor na sudijsku, odnosno tužilačku funkciju adekvatni. Većina ispitanika ciljne grupe 1 također smatra da postojeća legislativa osigurava zaštitu ličnog i profesionalnog integriteta postupajućeg sudije ili tužioca u smislu njihove nezavisnosti.

Za razliku od navedenog, ispitanici ciljne grupe 2 imaju potpuno drugačiju percepciju kada je riječ o procesima/postupcima koji se provode, odnosno koji se zasnivaju na ispitivanom normativnom okviru. Značajna većina ispitanika ove ciljne grupe smatra da nosioci pravosudnih funkcija nisu nezavisni u vršenju svoje funkcije, da izvršna i zakonodavna vlast i nosioci pravosudnih funkcija značajno utiču na izbor sudija i tužilaca na nedozvoljen način, da se stručne referense pri njihovom izboru ne poštuju, da uslovi koji su propisani za izbor na sudijsku odnosno tužilačku funkciju nisu adekvatni (uz jednak procenat onih koji su odgovorili da nemaju saznanja ili stav o tome), te da u BiH nije osigurana zaštita ličnog i profesionalnog integriteta postupajućeg sudije ili tužioca u smislu njihove nezavisnosti. Veliki stepen saglasnosti ispitanika obje ciljne grupe postignut je povodom pitanja koje se tiče adekvatnosti rješenja po kojem se nosioci pravosudnih funkcija biraju do 70-te godine života bez obaveze periodičnog reizbora, gdje su ispitanici obje ciljne grupe velikom većinom iskazali stav po kojem smatraju adekvatnim aktuelno rješenje sa stanovišta nezavisnosti nosilaca pravosudnih funkcija.

Zapažanja iznesena u Izvještajima o napretku BiH upućuju da nezavisnost i nepristrasnost pravosuđa još uvijek nije osigurana. Povodom toga u ovim izvještajima, kao i u komunikama i izjavama Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira, izražava se zabrinutost zbog kontinuiranih političkih napada i pokušaja da se pravosuđe stavi pod političku kontrolu. U Komunikatu od 10.12.2014. godine, Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira posebno je pozvao domaće pravosudne institucije da poštuju pravila za sprečavanje sukoba interesa u sudskim imenovanjima u VSTV-u.

Položaj, nezavisnost i način izbora Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH

Analizom uporednih/odgovarajućih odgovora na pitanja koja su međusobno vezana predmetom ispitivanja (položaj, nezavisnost i način izbora VSTV-a) može se zaključiti da i ovdje postoji značajan nivo diskrepance kada je riječ o ispitivanoj problematici kada su ove dvije ciljne grupe u pitanju. Tako ispitanici ciljne grupe 1 značajnom većinom smatraju da postojeća legislativa u cijelosti omogućava da se izbor članova VSTV-a vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći, da postojeća rješenja omogućavaju izbor članova VSTV-a zasnovano isključivo ili pretežno na stručnim kriterijima, da propisani sastav VSTV-a omogućava vršenje njegovih funkcija na najbolji način - uz izvjesne izuzetke kada je o zastupljenosti advokata riječ, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa, te da je neznatan uticaj

predstavnik Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine BiH na rad i odlučivanje VSTV-a sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa.

Međutim, ispitanici ciljne grupe 2 imaju većinom negativnu percepciju kada je riječ o procesima koji se provode, odnosno koji se zasnivaju na posmatranom normativnom okviru u ovom dijelu ispitivanja. Tako, ispitanici ove ciljne grupe značajnom većinom smatraju da na izbor članova VSTV-a značajan uticaj ima izvršna i zakonodavna vlast, odnosno neformalni centri političke moći, da se izbor članova VSTV-a u pravilu ne zasniva na stručnim kriterijima, da propisani sastav VSTV-a u pravilu ne omogućava vršenje njegovih funkcija na najbolji način - posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa, te da postoji uticaj predstavnika Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine BiH na rad i odlučivanje VSTV-a (uz značajan procenat onih koji su odgovorili da nemaju saznanja ili stav o tome).

U pogledu učešća predstavnika advokatskih komora u sastavu VSTV-a, sa stanovišta principa nezavisnosti pravosuđa, ispitanici i jedne i druge ciljne grupe smatraju to negativnim rješenjem. Većina ispitanika obje grupe smatra da predstavnici advokatskih komora ostvaruju značajan uticaj na rad i odlučivanje ovog tijela (uz značajan broj onih koji su odgovorili da nemaju saznanja ili stav o tome, a pripadaju drugoj ciljnoj grupi). Većina ispitanika druge ciljne grupe nema stav o učešću predstavnika tužilaca i advokatskih komora (uz značajan procenat onih koji ovo rješenje smatraju lošim), dok većina ispitanika ove ciljne grupe smatra negativnim aktuelno rješenje po kojem u izboru tužilaca učestvuju predstavnici sudija i advokatskih komora. Ispitanici prve ciljne grupe većinom smatraju ova rješenja neadekvatnim. U izvještajima o napretku BiH konstatuje se konstruktivna uloga VSTV-a u pogledu poduzimanja aktivnosti koje se tiču rješavanja problema nedostatnosti ljudskih i materijalnih kapaciteta potrebnih za adekvatno vršenje pravosudne funkcije. Posebno je upozoreno na potrebu adekvatnog normiranja sukoba interesa.

Efikasnost i nepristrasnost pravosuđa i odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija

Analiza uporednih/odgovarajućih rezultata povodom pitanja koja su međusobno vezana predmetom ispitivanja (efikasnost i nepristrasnost pravosuđa i odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija) može se konstatovati da i u ovom slučaju postoji značajna diskrepanca kada je riječ o stavovima ispitanika dvije ciljne grupe o ispitivanoj problematiki. Tako, značajna većina ispitanika ciljne grupe 1 smatra da postojeći normativni okvir omogućava efikasno vršenje pravosudne vlasti, te ocjenjuje efikasnost pravosudnih institucija kao dobru, odnosno vrlo dobru. Za razliku od ovoga, značajna većina ispitanika ciljne grupe 2 efikasnost pravosudnih institucija ocijenila je kao lošu, odnosno izuzetno lošu. Značajna većina ispitanika ciljne grupe 1 smatra da u značajnoj mjeri, odnosno u cijelosti postojeća legislativa omogućava nepristrasan i jednak odnos prema svim građanima u postupcima pred sudovima i tužilaštvima. Suprotno tome, značajna većina ispitanika ciljne grupe 2 smatra da sudovi i tužilaštva nisu nepristrasni u vršenju svoje funkcije.

Pitanja koja se odnose na normativni okvir koji se tiče disciplinske odgovornosti sudija i tužilaca, te funkciju disciplinskog tužioca i njegov uticaj na unapređenje nezavisnosti pravosuđa (pitanja br. 31-33 ankete za ciljnu grupu 1), smatrana su stručnim pitanjima, odnosno pitanjima za čiju spoznaju je potrebno lično iskustvo i profesionalni angažman u sudovima i tužilaštvima, te su kao takva postavljena samo ispitanicima ciljne grupe 1 budući da se smatralo da šira javnost ne može imati značajniji uvid i stav povodom ove problematike koji bi imao potreban nivo relevantnosti za ovo istraživanje. U tom smislu, značajna većina ispitanika ciljne grupe 1 smatra da u cijelosti, odnosno u značajnoj mjeri postojeća legislativa omogućava pozivanje na odgovornost i procesuiranje po osnovu disciplinske odgovornosti sudija i tužilaca čiji rad se ne može smatrati efikasnim i odgovornim, te da omogućava vršenje funkcije disciplinskog tužioca na adekvatan način koji podrazumijeva, između ostalog, i unapređenje nezavisnosti pravosuđa. Uticaj disciplinskog tužioca u vršenju njegovih funkcija na promovisanje i unapređenje nezavisnosti pravosuđa, od strane većine ispitanika ciljne grupe 1 ocijenjen je kao značajan, odnosno veoma značajan.

Značajna većina ispitanika ciljne grupe 1 smatra da postojeća legislativa u cijelosti, odnosno u značajnoj mjeri omogućava adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između sudova i tužilaštava, te adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između tužilaštava i agencija za provođenje zakona. Međutim, percepcija ispitanika ciljne grupe 2 je takva da su isti značajnom većinom ocijenili nedostatnost saradnje između navedenih institucija. Većina ispitanika ciljne grupe 1, kojima su postavljena pitanja stručne naravi koja se odnose na nedostatke važećeg legislativnog okvira, smatraju da normativni nedostaci koji se tiču efikasnosti institucija pravosuđa utiču na nezavisnost sudova i tužilaštava u značajnoj mjeri, što implicira negativnu percepciju javnosti o ovom pitanju.

U izvještajima o napretku BiH upozorava se na veliki broj zaostalih predmeta gdje veliku većinu čine tzv. komunalni predmeti koji prekomjerno opterećuju sudove. U ovim izvještajima se kao glavni razlozi koji negativno utiču na efikasnost pravosuđa navodi nedostatak ljudskih i materijalnih kapaciteta uvjetovan nedovoljnim finansijskim sredstvima koja se izdvajaju za oblast pravosuđa. U izvještajima o napretku BiH također se kontinuirano ukazuje na fragmentiranost i međusobnu neusklađenost legislative različitih nivoa vlasti u BiH što negativno utiče na funkcionisanje pravosuđa. Također se konstatuje ograničeni napredak u

vršenju funkcije disciplinskog tužioca, čemu ide u prilog i činjenica skraćivanja vremenskog trajanja disciplinskih postupaka. Međutim, ujedno se upozorava na nužnost jačanja mehanizama disciplinske odgovornosti.

Finansiranje pravosuđa

Kada je riječ o finansiranju pravosuđa, ispitanici obje ciljne grupe pokazali su značajan nivo saglasnosti o ovoj problematici. Značajna većina ispitanika obje ciljne grupe smatraju da postojeći model finansiranja ne osigurava efikasnost i funkcionalnost pravosuđa, kao i njegovu nezavisnost. Tome u prilog govore i stavovi iz izvještaja o napretku u BiH u kojima se upozorava da se problem fragmentiranosti budžeta i nedostatnosti finansijskih sredstava direktno odražava na efikasnost i nezavisnost pravosuđa. Tokom istraživanja 54,64% ispitanika ciljne grupe 1 ukazalo je na određene nedostatke postojećeg pravosudnog sistema, pretežno normativnog karaktera, što je sadržano u prethodnoj analizi kvalitativnog tipa, te su predložene i njegove promjene, dok je 19,06% eksplicitno navelo da postojeći pravosudni sistem i normativni okvir na bazi kojeg funkcioniše predstavlja adekvatan osnov za normalno vršenje funkcija pravosuđa. Kada je riječ o ciljnoj grupi 2, 47,06% ispitanika ukazalo je na nedostatke u funkcionisanju pravosudnog sistema (također sadržano u prethodnoj analizi) i predložilo određene promjene, dok je 21,57% eksplicitno navelo da postojeći sistemski okvir predstavlja adekvatan osnov za funkcionisanje pravosuđa.

Pitanja br. 38-41 iz ankete namijenjene ciljnoj grupi 2 ne mogu se smatrati relevantnim za ovo istraživanje, te stoga nisu niti razmatrana.

PREPORUKE

Rezultati ovog istraživanja predstavljeni su na Konferenciji održanoj 13. i 14. marta 2015. godine u Bijeljini (Etno selo "Stanišić"). Na Konferenciji su formirane posebne radne grupe koje su razmatrale problematiku obuhvaćenu ovim istraživanjem, uključujući i rezultate do kojih se došlo njegovim provođenjem. Imajući u vidu rezultate ovog istraživanja, te rezultate do kojih su došle radne grupe, između ostalih, mogu se izdvojiti slijedeće najvažnije preporuke koje bi vodile unapređenju pravosudnog sistema u BiH:

- Stvaranje sistemskih pretpostavki za povećanje nivoa transparentnosti izbora nosilaca pravosudnih funkcija, te nivoa transparentnosti rada pravosudnih institucija;
- Nužnost reforme VSTV-a u smislu njegove strukture, načina rada i odlučivanja, uz provođenje reformi u organizacionom smislu (konstituisanje sudskog i tužilačkog vijeća kao dva odvojena tijela). U tom smislu su i prijedlozi za proširivanje VSTV-a licima izvan pravosudne zajednice (npr. akademska zajednica), te za isključenje advokata iz sastava VSTV-a, odnosno njihovo ograničenje u pogledu glasanja o pitanjima iz nadležnosti ovog tijela, uz preciziranje kriterija koji se tiče etničke pripadnosti;
- Redefinisanje kriterija za imenovanje na sudijsku i tužilačku funkciju i u VSTV u smislu njihovog pooštavanja (dužina staža i kvalitet prethodnih odluka kod imenovanja u sud više instance itd.);
- Redefinisanje procedure izbora nosilaca pravosudnih funkcija u smislu uključivanja pravosudnih institucija u koje se vrši imenovanje u taj postupak, te posebnih specijaliziranih komisija koje bi provjeravale stručnost kandidata na relevantan način, uz mogućnost osnivanja posebnih ustanova edukativnog tipa u kojoj bi se buduće sudije i tužioc pripremali za vršenje poslova iz svoje nadležnosti. U tom smislu su i preporuke za izmjenu procedure izbora i imenovanja na sudijsku i tužilačku funkciju koje zahtijevaju prethodnu reformu VSTV-a u organizacionom smislu (razdvajanje sudijskog od tužilačkog vijeća i konstituisanje dva posebna tijela);
- Utvrđivanje obaveznog posebnog plana i programa za obuku sudijskih pripravnika i stručnih saradnika u smislu podizanja nivoa njihovog stručnog usavršavanja, uz rješavanje statusa dodatnih sudija na adekvatan način;
- Institucionalizirati efikasnije mehanizme zaštite ličnog i profesionalnog integriteta sudija i tužilaca;
- Institucionaliziranje odgovornosti medija za neobjektivno izvještavanje o pojedinim sudskim postupcima, posebno kada se ugrožava princip presumpcije nevinosti, i u drugim slučajevima stvaranja negativne atmosfere kojom se sudovi izlažu pritisku radi donošenja odluke određenog sadržaja;

- Redefinisanje načina ocjenjivanja, nagrađivanja i sankcionisanja nosilaca sudijske i tužilačke funkcije, način normiranja predmeta u CMS-u, te institucionaliziranje posebnih oblika rješavanja komunalnih i ostalih predmeta manjeg društvenog značaja;
- Institucionaliziranje mehanizama ujednačavanja sudske prakse;
- Stvaranje sistemskih pretpostavki za povećanje nivoa transparentnosti disciplinskih postupaka koji se vode protiv nosilaca sudijskih i tužilačkih funkcija i pooštavanje sankcija, te stvaranje uvjeta za rad disciplinskog tužioca;
- Institucionaliziranje oblika međusobne komunikacije na obaveznoj i permanentnoj osnovi između sudova, tužilaštava i agencija za provođenje zakona, radi razmjene iskustava i diskusije o stručnim pitanjima;
- Stvaranje sistemskih pretpostavki za kontinuirano praćenje rada pravosudnih institucija, njihove međusobne saradnje, saradnje sa agencijama za provođenje zakona, medijima itd. upotrebom neke od metoda (anketiranje, periodično istraživanje itd.);
- Stvaranje uvjeta za popunjavanje sudova i tužilaštava kadrovima u skladu sa realnim potrebama,
- Defragmentacija finansiranja pravosuđa, te uvođenje "nezavisnog" pravosudnog budžeta koji bi bio kreiran od strane pravosudnih institucija, sa kojim bi se obezbijedilo finansiranje sudova i tužilaštava sa jednog nivoa, uz puno uvažavanje realnih potreba.

„Ovaj izvještaj omogućen je zahvaljujući podršci američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj izvještaja je isključiva odgovornost Foruma građana Tuzla i Helsinškog odbora za ljudska prava u Republici Srpskoj i nužne ne odražava stavove USAID-a niti Vlade SAD-a.“

„Ovaj izvještaj podržala je i Vlada Velike Britanije. Sadržaj izvještaja je isključiva odgovornost Foruma građana Tuzla i Helsinškog odbora za ljudska prava u Republici Srpskoj i nužne ne odražava stavove Vlade Velike Britanije.“

Britanska Ambasada
Sarajevo

